

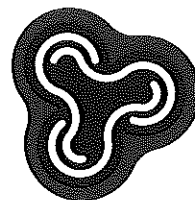
Omdat je toch liever **thuis** wilt
wonen bij **je ouders**

Kinderen over hun verblijf op de Hondenberg

December 2007

wesp

Begeleidend schrijven bij het rapport "omdat je toch liever thuis wilt wonen bij je ouders"

Als directeur ben ik enthousiast over het onderzoek en het rapport "omdat je toch liever thuis wilt wonen bij je ouders" dat ik u bij deze wil aanbieden. In het rapport staat beschreven hoe cliënten het ervaren om op De Hondenberg te verblijven.

Er wordt in Nederland veel onderzoek gedaan. Een onderzoek naar hoe jonge kinderen met een verstandelijke beperking onder de 12 jaar, het vinden om in een internaat te verblijven is nog niet ontwikkeld en uitgevoerd.

De Hondenberg is in december 2007 gecertificeerd met twee kwaliteitsmanagementcertificaten en wel het HKZ Certificatieschema Organisaties voor Gehandicaptenzorg en het HKZ certificatieschema Instellingen voor Geestelijke Gezondheidszorg.

Niet alleen de kwaliteit van zorg maar ook de klantvriendelijkheid en klantgerichtheid zijn zeer positief beoordeeld door de certificerende instelling.

In 2007 heeft een cliënttevredenheidsonderzoek onder cliëntvertegenwoordigers plaatsgevonden: de cliëntvertegenwoordigers van de intramurale cliënten hebben De Hondenberg een 8,3 (landelijk: 7,9) als rapportcijfer gegeven.

Vanuit de visie "de cliënt centraal" en vanuit de missie van het continue verbeteren van de zorg heeft de directie in 2007 diverse activiteiten gepland om de ervaringen van de cliënten zelf te horen.

Een van de activiteiten is dit onderzoek, uitgevoerd door Stichting WESP: het interviewen van cliënten tussen de 6 en 14 jaar die op De Hondenberg verblijven.

De centrale vraagstelling van het onderzoek is:

"Hoe ervaren jonge cliënten met een licht verstandelijke handicap hun verblijf op De Hondenberg?"

De deelvragen daarbij zijn:

- Welke aspecten van de zorg vinden de cliënten belangrijk?
- Wat is hun mening over de verschillende aspecten van zorg?
- Welke aspecten behoeven volgens hen verbetering?
- Hoe zouden die aspecten volgens de cliënten verbeterd kunnen worden?

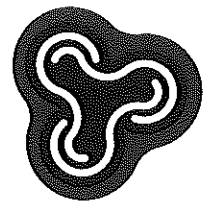
Om de bevindingen uit het rapport goed te kunnen plaatsen geef ik een korte beschrijving van De Hondenberg:

De Hondenberg is een observatiecentrum en Pedologisch Instituut en beschikt tevens over een afdeling kinder- en jeugdpsychiatrie.

De Hondenberg biedt observatie diagnostiek en behandeling aan cliënten in de leeftijd van 0 –18 jaar. Er is bij de cliënten naast een lichte, matige dan wel ernstige verstandelijke beperking sprake van bijkomende gedragsproblematiek en/ of psychiatrische problematiek

De Hondenberg biedt op vraag intramurale hulpverlening dan wel extramurale hulpverlening vanuit de poliklinieken en het Dagcentrum Vroegtijdige Onderkenning.

Kinderen uit heel Nederland worden aangemeld bij De Hondenberg. Er is sprake van vrijwillige hulpverlening.

diagnostiek en specialistische behandeling aan kinderen en jongeren met een
verstandelijke beperking en bijkomende complexe gedragsproblematiek

De Hondenberg

onderdeel van Koraal Groep

Voordat de kinderen op De Hondenberg aangemeld worden hebben zij reeds een traject achter de rug van ambulante en/ of klinische interventies in de regio van herkomst.

De opvoeding, school en in de meeste gevallen ook de hulpverlening is vastgelopen.

Een opname op De Hondenberg is kortdurend: voor een periode van 9 maanden tot een jaar, met, op indicatie, de mogelijkheid tot verlenging.

Een korte samenvatting van het Rapport

Volgens de cliënten is De Hondenberg een instelling, waar je heengaat als er problemen thuis zijn of als je iets moet leren. De meeste cliënten kunnen vertellen waarom zij op De Hondenberg zijn.

Het verlangen naar thuis is groot. Twee derde van de cliënten zegt expliciet hun familie te missen.

Dit gegeven bepaalt voor een groot deel hun welbevinden. De meeste cliënten (83%) noemen thuis als de plaats waar zij in hun leven het liefst zijn.

Als leukste momenten tijdens hun verblijf op De Hondenberg noemen zij de gezamenlijke uitstapjes en activiteiten.

De leukste momenten op De Hondenberg zijn de momenten waarop de cliënten spelen, meest buiten.

Het buiten kunnen zijn wordt zeer gewaardeerd. De cliënten zijn minder graag in de groep (op de woning) dan buiten. Als leukste plekje wordt school het meest genoemd, daarna de kinderboerderij, de woning, het zwembad en de snoezelruimte.

Toch uiten de cliënten zich meer in positieve zin dan in negatieve zin over de woning. Ook hier is vooral het kunnen spelen belangrijk: de computers en playstations zijn de belangrijkste attributen. De cliënten waarderen hun eigen kamer. Echter, ze vinden hun kamer wel klein en zij willen meer kleur op de muren in de woning.

Het verblijf op de woning kent ook minder leuke momenten.

Vooraf situaties waarin de keuzevrijheid van de cliënten beperkt is of wordt, vinden zij vervelend.

Dat blijkt uit wat zij zeggen over het maken van 'afspraken' (wat cliënten gaan doen gedurende een kwartier of half uur), de rustkamer, kamertijd, het niet alleen over het terrein mogen of het tijdstip van eten. De cliënten geven aan vaak niet te begrijpen waarom bepaalde dingen gebeuren en waarom het niet anders kan. Ze vergelijken de situatie van de Hondenberg dan met die van thuis of met de situatie van andere kinderen.

Er zijn veel regels in de groepen. Die regels zijn geregeld aanleiding tot discussie maar lijken zelden aanleiding tot een gesprek. De cliënten vinden regels nodig omdat het anders een onveilige puinhoop zou kunnen worden. De regels waar cliënten over vertellen zijn regels die te maken hebben met eten, met de dagindeling en dagbesteding, vrijheden en gedrag.

De visie van de cliënten op de leiding wordt sterk bepaald door die regels.

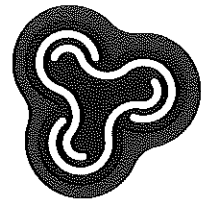
De leiding wordt vooral gezien als regelhandhavers. Naast het handhaven van de regels is de leiding er volgens hen voor het regelen en organiseren.

Volgens de cliënten is een goede groepsleider iemand die luistert, grapjes maakt, dingen met thuis regelt, aandacht geeft, niet snel boos wordt en soepel met regels omgaat.

Het lijkt er op dat er in elke groep wel een paar van die groepsleiders zijn te vinden.

De cliënten vinden het belangrijk dat de leiding de cliënten ook kent. Zij vinden het naar als er invallers zijn of als er veel vaste krachten ineens vertrekken. Ook wordt het gewaardeerd als in een team zowel mannen als vrouwen werken; dan kun je immers zowel mannen- als vrouwendingen doen.

De belangrijkste verbeterpunten, die door de cliënten genoemd zijn hangen samen met

- Verlangen naar thuis
- Kamertijd
- Nachtdienst
- Rustkamer
- Eten
- Gehoord worden

Deze punten staan uitgebreid in het rapport beschreven. Naast de bovenstaande punten zijn er andere concrete wensen van de cliënten. Deze wegen minder zwaar dan de eerder genoemde punten, maar behoeven volgens de cliënten wel aandacht.

In januari 2008 heb ik samen met Stichting WESP een presentatie gegeven van de uitkomsten van het onderzoek allereerst aan alle cliënten van De Hondenberg daarna aan de medewerkers. Tijdens deze presentatie heb ik aangegeven wat de eerste plannen zijn naar aanleiding van de gevraagde verbeterpunten van de cliënten. Een aantal verbeterpunten zijn reeds ingezet. Daarnaast is aan de cliënten de mogelijkheid gegeven om vragen en ideeën in te leveren in de brievenbus van de directie.

Ouders/ cliëntvertegenwoordigers zullen door mij schriftelijk geïnformeerd worden over de uitkomsten van het onderzoek. Zij kunnen het rapport inzien op de groep van hun kind en/ of op de website van Stichting WESP.

Organisatiebreed zal het rapport als onderwerp besproken worden tijdens de diverse werkoverleggen.

Het pedagogisch handelen en de kwaliteit van zorg van De Hondenberg staat niet ter discussie of onder kritiek.

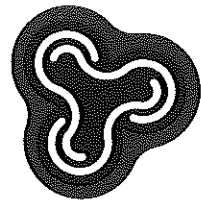
Het is de bedoeling dat de uitkomsten van het onderzoek een positieve bijdrage gaan leveren aan het verbeteren en het optimaliseren van de hulpverlening en daarmee aan het gevoel van welbevinden van de cliënten. Het gaat om bewustwording van houding en (communicatie)vaardigheden.

Het verlangen van cliënten naar huis doet immers een groot beroep op het professioneel handelen van groepsleiding. De moeite die cliënten hebben met een aantal regels en afspraken op De Hondenberg dient afgezet te worden tegen het grote gevoel van veiligheid die de cliënten op De Hondenberg ervaren en hun (gedrags)problematiek.

Regels en afspraken hebben immers ook een positief effect op het zich veilig voelen en het gegeven dat er zich nauwelijks tot geen problemen tussen cliënten onderling voordoen.

Ook zal het rapport onderwerp van gesprek zijn tussen groepsleiding en cliënten tijdens de kindvergaderingen. De presentatie heeft nu al gesprekken in de organisatie op gang gebracht. De cliëntenraad gaat starten met een aantal werkgroepen bestaande uit cliënten van De Hondenberg. Het doel is om de onderwerpen verder uit te gaan werken en met voorstellen richting directie en management te komen.

Vervolgens zullen medewerkers en de cliëntenraad gevraagd worden om met adviezen en voorstellen te komen t.a.v. de verbeterpunten. Hiervoor zal een tijdspad uitgezet worden.

diagnostiek en specialistische behandeling aan kinderen en jongeren met een
verstandelijke beperking en bijkomende complexe gedragsproblematiek

De Hondenberg
onderdeel van Koraal Groep

Vanuit de vraag van de cliënten om gehoord te willen worden is het een voornemen van directie en management om op De Hondenberg:

De cultuur van klantgerichtheid te laten uitgroeien tot een organisatiebrede luistercultuur.

Hierbij wordt gedacht aan een permanent traject van cliëntparticipatie. Hiervoor zal een plan uitgewerkt worden.

Tenslotte:

Het rapport wordt breed verspreid in de organisatie zodat deze als werkdocument gebruikt kan worden.

Tevens verschijnt het rapport met deze begeleidende brief op de website van Stichting WESP.
www.wespweb.nl

De methode van onderzoek is uniek en zal dit jaar verder uitgewerkt en beschreven worden door Stichting WESP in samenspraak met De Hondenberg. Ter zijner tijd zal hierover een publicatie verschijnen.

drs. A.M. van Latum,
directeur De Hondenberg.

Omdat je toch liever **thuis** wilt
wonen bij **je ouders**

Kinderen over hun verblijf op de Hondenberg

December 2007

wesp

Omdat je toch liever thuis wilt wonen bij je ouders

Toelichting tekening omslag:

'Waarom ik hier woon weet ik niet. Daar heeft mijn moeder niets over gezegd (...) De bloemen in de tuin zijn best wel mooi. Ik vind de woning het saaiste plekje omdat we daar heel veel picto's moeten doen. Dat is echt heel saai. Dat je niet mag zelf kiezen. Alleen de leiding. Dan zoeken ze pop en zandbak uit. Ik wil liever op het terrein en vrienden. Samen spelen. Ik weet niet waarom ze dat voor me uitkiezen. (...) Ik ben vaak stil op de woning omdat ik naar mijn moeder wil.'

Meisje, 12 jaar

Colofon

Titel:	'Omdat je toch liever thuis wilt wonen bij je ouders' Kinderen over hun verblijf op de Hondenberg
Auteur:	Fiet van Beek
Medewerkers Stichting WESP:	Fiet van Beek, Marjan Botzen, Mariël Floor, Rick van de Locht, Marcia van der Meer, Jef Snijders, Minke Verdonk en Annemiek Verheij
Uittypen interviews:	Thea de Jong, Angelique Lamèris en Jacqueline Nieuwenhuis
Opdrachtgever:	de Hondenberg, Oisterwijk
Met medewerking van en dank aan:	Xavier Moonen (beleidsmedewerker Koraal Groep), Jeroen van Lieshout en Roel Kooijmans (ondersteuners van de cliëntenraad van de Hondenberg)
Ontwerp omslag:	Laurien Stam, Zwolle

Alle namen van kinderen en personeel van de Hondenberg zijn veranderd i.v.m. privacy.

©2007 Stichting WESP (II)

Alle rechten zijn voorbehouden. Niets uit deze rapportage mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Stichting WESP (II).

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16b Auteurswet 1912 jo. het Besluit van 20 juni 1974, Stb. 351, zoals gewijzigd bij Besluit van 23 augustus 1985, Stb. 471, en art. 17 Auteurswet 1912, dient men de krachtens art. 17 lid 2 Auteurswet 1912 verschuldigde vergoeding vooraf met WESP BV overeen te komen en te voldoen. Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze rapportage in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (art. 16 Auteurswet 1912) dient men zich tot Stichting WESP (II) te wenden.

No part of this report may be reproduced in any form, by print, photo-print, microfilm or any other means without written permission from Stichting WESP (II).

Inhoudsopgave

1. Opzet van het onderzoek	5
1.1. Inleiding	5
1.2. Doel, doelgroep en vraagstelling	5
1.3. Methode van onderzoek.....	6
1.4. Verloop van het onderzoek	7
1.5. Opzet van dit rapport.....	8
2. Algemene beleving van verblijf op de Hondenberg	10
2.1. Inleiding	10
2.2. De Hondenberg	10
2.3. Beleving van verblijf op de Hondenberg	12
2.4. Plezier op de Hondenberg.....	12
2.5. Geen plezier op de Hondenberg	14
2.6. Plaatsen waar kinderen (niet) graag zijn	16
2.7. Plaatsen op de Hondenberg waar kinderen (niet) graag zijn	18
2.8. Behandeling	20
2.9. School.....	21
3. Familie	22
3.1. Beleving van familie	22
3.2. Contact met familie	22
3.3. Missen van familie.....	24
4. Leiding	25
4.1. Beeld van en ervaringen met de leiding	25
4.2. Wat is een goede groepsleider?	26
5. Regels	29
5.1. Het belang van regels	29
5.2. Stomme en goede regels	29
6. Woning	34
6.1. De woning, het gebouw.....	34
6.2. Leven in de woning	36
7. Eten	37
7.1. Wat er gegeten wordt.....	37
7.2. Wanneer er gegeten wordt.....	38
8. Kamertijd	40
8.1. Beleving van de kamertijd	40
8.2. Wensen omtrent kamertijd	43
9. Nachtdienst	44
10. Buiten	48
10.1 Beleving van buiten	48
10.2 Wensen omtrent buiten	52

11. Rustkamer	54
12. Als kinderen het voor het zeggen zouden hebben	57
12.1 Inleiding	57
12.2 Directeur	57
12.3 Toveren.....	58
13. Samenvatting	59
13.1 Inleiding	59
13.2 Beleving van het verblijf op de Hondenberg.....	59
13.3 Verbeterpunten vanuit het perspectief van de kinderen	61
14. Bijlagen	64
Bijlage 1: brief behandelcoördinatoren	65
Bijlage 2: brief kinderen	67
Bijlage 3: brief ouders / verzorgers	69

1 Opzet van het onderzoek

1.1 Inleiding

De Hondenberg is een landelijk werkende instelling voor observatie, diagnostiek en specialistische behandeling voor kinderen en jongeren met een verstandelijke beperking, psychiatrische problemen en/of gedragsproblemen. De Hondenberg wil serieus werk maken van cliëntenparticipatie. Belangrijkste instrument daarvoor is momenteel de cliëntenraad. Onafhankelijk onderzoek naar de beleving en mening van cliënten is nog niet uitgevoerd. De Hondenberg wil daar ervaring mee opdoen en de resultaten benutten voor beleidsvorming. WESP is gevraagd dit onderzoek uit te voeren.

Aangezien de zorg aan kinderen in leefgroepen dieper ingrijpt dan dagbehandeling of ambulante zorg, is ervoor gekozen om kinderen te bevragen die gebruikmaken van residentiële zorg (indicatie 24-uurs behandeling). Zowel landelijk als binnen de Hondenberg is het minst bekend over de mening van jonge kinderen (6-12 jaar) met een licht verstandelijke beperking. Daarom richt het onderzoek zich met name op deze groep.

De Hondenberg wil de stem van deze jonge kinderen horen en meer te weten komen over hoe zij hun verblijf in een groep ervaren. Doel hiervan is het beter kunnen afstemmen van zorg en voorzieningen op de behoefte van de kinderen teneinde hun welbevinden te vergroten. De bedoeling is dat het horen van hun stem leidt tot het uitvoeren van volgens hen belangrijke verbeterpunten.

In deze rapportage wordt vooral verslag gedaan van de inhoudelijke bevindingen uit het onderzoek. Er wordt slechts kort ingegaan op de gevolgde werkwijze. Hierover volgt later een publicatie.

1.2 Doel, doelgroep en vraagstelling

Doel van het onderzoek is het meer inzicht krijgen in de beleving van kinderen met betrekking tot het verblijf in de Hondenberg teneinde hun welbevinden te vergroten.

De doelgroep van het onderzoek: kinderen met een (licht verstandelijke) beperking in de leeftijd van 6-12 jaar, die in een groep van de Hondenberg verblijven. Jongeren met een bijzondere beperking die verbale communicatie ernstig belemmert (bijvoorbeeld een ernstige spraakstoornis of een acute psychose) worden uitgesloten.

De centrale vraagstelling in het onderzoek is:

Hoe ervaren jonge kinderen met een (licht) verstandelijke beperking hun verblijf in de Hondenberg?

Deelvragen zijn:

1. Welke aspecten van de zorg vinden de kinderen belangrijk?
2. Wat is hun mening over de verschillende aspecten van zorg?
3. Welke aspecten behoeven volgens hen verbetering?
4. Hoe zouden die aspecten volgens de kinderen verbeterd kunnen worden?

1.3 Methode van onderzoek

Er is gekozen voor een participatief en kwalitatief onderzoek. Door middel van focusgroepbijeenkomsten¹ met kinderen uit de doelgroep en een experiment met een foto-inventarisatie worden de onderwerpen vastgesteld die kinderen in de Hondsborg belangrijk vinden. Van deze onderwerpen wordt een groslijst gemaakt, die benut wordt bij het ontwikkelen van de vragenlijst. Vervolgens vinden er diepte-interviews met de kinderen plaats. Tijdens deze gesprekken wordt gebruikgemaakt van door WESP eerder beproefde hulpmiddelen in interviews met jonge kinderen², zoals het maken van een tekening over een bepaald aspect, en het vrij associëren op themakaarten.

In een kwalitatief onderzoek met (half) open vragen, liggen de antwoordcategorieën van tevoren niet vast. De respondenten kunnen vrij associëren naar aanleiding van een onderwerp dat ter tafel komt. Door in het begin van het interview die vrije associatie in te brengen, verkent de interviewer de belevingswereld van het kind. De geïnterviewde wordt door de interviewer niet gestuurd en op ideeën gebracht.

Een belangrijk voordeel van open interviews is dat de interviewer kan doorvragen op het gegeven antwoord. Vaak blijkt dat kinderen en volwassenen schriftelijke vragen niet of verkeerd begrijpen. Bij jonge kinderen speelt daarbij nog een rol dat zij niet allemaal voldoende leesvaardig zijn.

Diepte-interviews geven de beste mogelijkheid om de belevingswereld van jonge kinderen te verkennen en door te vragen op de onderwerpen die zij het meest belangrijk vinden. Bovendien kan de interviewer hierbij goed aansluiten op het niveau van het kind, hetgeen in een groepsinterview moeilijker is vanwege de verschillende niveaus van de deelnemers. Daarnaast is de ervaring van WESP dat jonge kinderen makkelijker door groepsgenoten beïnvloedbaar zijn (suggestibiliteit) dan kinderen van 12 jaar en ouder. Ook dat is een reden om voor individuele gesprekken te kiezen.

De interviews vinden plaats op een plek die de kinderen hebben gekozen. Kinderen die meedoen aan een focusgroepbijeenkomst en/of een interview ontvangen hiervoor een beloning.

De interviews worden opgenomen met audioapparatuur en woordelijk uitgetypt. Vervolgens worden de interviews geanalyseerd.

Veertig geslaagde interviews is een voldoende respons om representatieve uitspraken te kunnen doen over de belangrijkste trends. Gezien de leeftijd en de verstandelijke beperking van de doelgroep, verwachten wij dat een op de vijf interviews onvoldoende informatie zal opleveren. Of deze inschatting juist is, zal uit het onderzoek moeten blijken; er is nog niet eerder onderzoek naar deze doelgroep in den lande gedaan. Er wordt derhalve gekozen voor het interviewen van 50 kinderen.

¹ De werkwijze met de focusgroepen is geënt op de door Xavier Moonen (2006) beschreven methode in het proefschrift *Verblijf, beeld en ervaringen van jongeren opgenomen in een orthopedagogisch centrum voor jeugdigen met een lichte verstandelijke beperking*.

² Beek, F. van (2000) *Missen we iets? Uit huis geplaatste kinderen over hun levensvragen*. Amsterdam: SWP

1.4 Verloop van het onderzoek

Er hebben 16 kinderen meegedaan aan twee focusgroepbijeenkomsten. Deze bijeenkomsten vonden in september plaats en leverden tal van onderwerpen op die kinderen belangrijk vonden in hun leven en in het leven op de Hondsborg in het bijzonder.

Aan twee andere kinderen is gevraagd om gedurende een week foto's te maken van zaken en mensen die zij belangrijk vonden op de Hondsborg. Vervolgens werden de foto's met hen doorgenomen en werden zij bevraagd over waarom ze die foto's hadden genomen.

Ook dat leverde onderwerpen op waarover de kinderen bevraagd konden worden. In totaal werden 8 onderwerpen geselecteerd die volgens de kinderen belangrijk zijn in het verblijf op de Hondsborg. Het zijn: familie, leiding, regels, woning, eten, kamertijd, nachtdienst en buiten.

Op basis van de verzamelde onderwerpen is een concept-vragenlijst gemaakt. Er zijn twee proefinterviews gehouden waarna de vragenlijst enigszins is bijgesteld.

De focusgroepbijeenkomsten en de foto-interviews werden gehouden door een medewerker van WESP en een medewerker van de Koraalgroep die niet op de Hondsborg werkt.

De diepte-interviews zijn gehouden door medewerkers van WESP. De toestemming en afspraken hiervoor zijn intern geregeld door de ondersteuners van de cliëntenraad. Door de korte lijnen en de grote betrokkenheid van de medewerkers, is de planning en de uitvoering van de interviews voorspoedig verlopen.

De bedoeling was dat er kinderen van 6-12 jaar geïnterviewd zouden worden. Er bleken echter minder kinderen van die leeftijd op de Hondsborg te verblijven dan vooraf was geschat. Om toch aan het aantal van 50 interviews te kunnen komen is daarom de leeftijdsgrens verhoogd naar 14 jaar. Er werden 54 kinderen geselecteerd. De kinderen, hun ouders en medewerkers zijn over het onderzoek geïnformeerd door middel van de brief die door de onderzoekers is opgesteld in samenwerking met de directie en de ondersteuners van de cliëntenraad van de Hondsborg (zie bijlagen). Er is met 52 van de 54 aangezochte kinderen een interview gehouden. Dat is een respons van 96%. Het is niet bekend wat de reden was dat de overige 2 geselecteerde kinderen niet hebben meegedaan. Alle 52 geplande interviews hebben plaatsgevonden. Een enkele keer is het tijdstip iets verschoven, maar de gesprekken konden allemaal plaatsvinden in de periode 1-12 oktober 2007. De interviewers rapporteerden dat de organisatie van de interviewers en de bejegening door medewerkers van de Hondsborg bijzonder goed was. Dit heeft zeker bijgedragen aan een ontspannen verloop van de gesprekken.

Bij de hoge respons hebben vermoedelijk een aantal aspecten een rol gespeeld. Zoals gezegd was het draagvlak in de organisatie groot. Het feit dat de directeur liet weten het belangrijk te vinden dat de kinderen zouden gaan vertellen wat zij belangrijk vinden, was voor een deel van de kinderen een reden om mee te doen. Daarnaast heeft de goede informatie en organisatie een rol gespeeld. Voor de kinderen was het feit dat ze een beloning zouden krijgen (2 euro) ook een prikkel om mee te doen. Tevens speelde een rol dat de 16 kinderen die al hadden meegedaan aan de focusgroepbijeenkomst, hun positieve ervaring aan anderen hebben verteld.

De interviews vonden plaats op het terrein van de Hondsborg en een buitengroep die bij de Hondsborg hoort.

De interviews duurden gemiddeld 49 minuten. Dat is inclusief de tijd dat kinderen tekenden (circa 5 minuten) en de introductie (circa 5 minuten). Het echte gesprek heeft derhalve ongeveer 40 minuten geduurd.

Het was de bedoeling dat de kinderen zelf kozen waar ze wilden dat het interview zou plaatsvinden. Hoe groot het aantal kinderen is dat dit ook werkelijk gedaan heeft, is niet met zekerheid te zeggen. Bij een aantal kinderen is er beïnvloeding van de leiding of andere kinderen geweest. Dat hebben de interviewers ter plekke geconstateerd of is af te leiden uit het feit dat meerdere kinderen uit een woning naar dezelfde plaats wilden, terwijl dat in andere woningen niet voorkwam. De meeste gesprekken zijn in een gesprekskamer in het hoofdgebouw gehouden (15), op de kamer van het kind (14), de speelzolder (8) of op allerlei andere plekken zoals de gymzaal, de woonkamer, de achtertuin en de tuin van de villa.

Zoals gezegd zijn er 52 interviews gehouden. Twee van deze gesprekken waren proefinterviews die voor 1 oktober plaatsvonden. Deze interviews waren van voldoende kwaliteit om meegenomen te worden in de verdere analyse. Van de 52 interviews zijn er uiteindelijk 47 geanalyseerd en verwerkt. Bij vijf interviews is dit niet gebeurd: eenmaal door een technisch mankement aan de audioapparatuur, viermaal omdat het interview te weinig informatiewaarde had.

Van de 47 kinderen van wie de interviews zijn verwerkt, waren er 16 een meisje, 31 een jongen. Hun leeftijd is te vinden in onderstaande tabel.

Leeftijd	7	8	9	10	11	12	13	14
Aantal	1	2	5	3	9	9	8	10

1.5 Opzet van dit rapport

Het streven is om in deze rapportage zo goed mogelijk duidelijk te maken hoe de kinderen hun verblijf op de Hondsborg beleven en welke verbeterpunten zij aanreiken. Daarom worden de kinderen veelvuldig geciteerd of worden gespreksfragmenten opgenomen. Hun uitspraken worden deels geïllustreerd door tekeningen die zij tijdens de interviews hebben gemaakt.

Het rapport volgt in grote lijnen de volgorde van de vragenlijst en is als volgt opgebouwd. In hoofdstuk 2 komen een aantal onderwerpen aan de orde over de Hondsborg in het algemeen. Er wordt ondermeer aandacht besteed aan hoe de kinderen de Hondsborg beschrijven, waarom zij denken dat ze op de Hondsborg zijn, hoe hun algemene oordeel is over hun verblijf op de Hondsborg en wat plezierige en vervelende momenten en plaatsen zijn.

In de hoofdstukken 3 tot en met 11 komen negen volgens de kinderen belangrijke onderwerpen aan de orde: familie, leiding, regels, woning, eten, kamertijd, nachtdienst, buiten en rustkamer. De volgorde van die onderwerpen en hoofdstukken is willekeurig.

Omdat je toch liever thuis wilt wonen bij je ouders

Wat kinderen zouden doen als zij de macht hadden, staat in hoofdstuk 12.
In het slothoofdstuk worden de bevindingen uit de voorgaande hoofdstukken bij elkaar gebracht en conclusies getrokken.

2 Algemene beleving van verblijf op de Hondenberg

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk komen een aantal onderwerpen aan de orde die de Hondenberg in het algemeen of de beleving van het kind daarvan betreffen. Er is de kinderen gevraagd wat de Hondenberg is, waarom kinderen op de Hondenberg verblijven, wat ze plezierige en vervelende momenten vinden. Ook is hen gevraagd naar leuke en vervelende plekken in hun leven en op de Hondenberg.

Het hoofdstuk besluit met twee onderwerpen waar de kinderen relatief weinig over verteld hebben: de behandeling en school.

2.2 De Hondenberg

Op de vraag wat de Hondenberg is, blijven 4 kinderen het antwoord schuldig. Ze weten het niet of kunnen het niet uitleggen. Drie kinderen noemen een aspect van het verblijf op de Hondenberg, bijvoorbeeld dat je er kunt zwemmen.

Als kinderen de Hondenberg in één woord typeren, is dat een tehuis, opvang, gevangenis, gesloten internaat, kliniek, instelling of 'huisvervanger'. Vrijwel alle kinderen lichten dit toe. Ze noemen vooral dat de Hondenberg groepen (of woningen) heeft, dat je er heengaat als er problemen thuis zijn of als je iets moet leren. Sommige kinderen noemen het woord 'helpen', sommigen dat er een school bij is. Over het algemeen kunnen ze de Hondenberg goed typeren:

'Een school. Een speciale school. Een hele speciale. Dat je hier alles kunt leren, wat je af kan leren.'

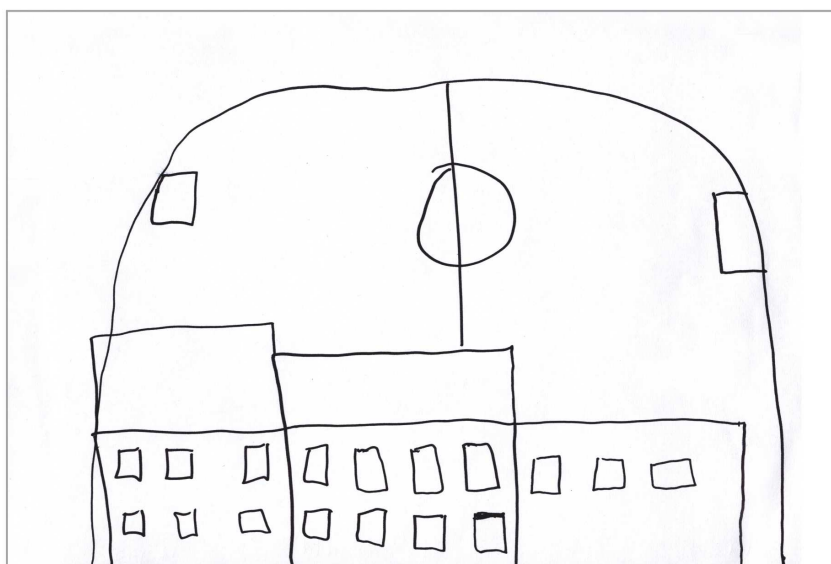
'Eh een instelling voor kinderen die thuis niet meer kunnen wonen. Of die niet op school zitten. Om aan hun eigen problemen te werken zodat ze er weer bovenop kunnen komen. En als je geen school hebt dat je die hier ook hebt. En dat je hier dingen kunt leren die eh je nodig hebt.'

'De Hondenberg is een Koraal groep. Met PI-school, Eikenhorst, Beukenhorst. En we hebben 8 groepen. En we hebben nog van de schoolweg hebben we nog 4 groepen. Dus dat ehh is ongeveer iets van, even denken hoor, (telt) 24 groepen zoiets hebben we.'

'Een ehm instelling. Waar kinderen met gedragsproblemen en ehm problemen voor hier zitten. Ze komen om te leren. Hoe ze het thuis moeten doen, en thuis lief zijn. En en ehm niet boos worden.'

Op de vraag waarom zichzelf of kinderen in het algemeen op de Hondenberg wonen, geven 40 kinderen antwoord. Ze benoemen vaker gedrag van henzelf als opnamereden dan omstandigheden thuis. Tussen de haakjes staat hoe vaak een bepaald onderwerp voorkomt. Eén kind kan meerdere redenen noemen.

Omdat je toch liever thuis wilt wonen bij je ouders

En het leukste plekje op De Hondsborg. Is dat er ook?

Nee. Ja, nou... maar dat ik hier vrienden heb... maar verder voor de rest niks.

Okee. En is dat een bepaalde plek waar je met je vrienden afspreekt? Waar je mekaar ontmoet?

Ja, buiten voetballen of zo. Op het panneveld meestal. We gaan meestal met de hele groep gaan we voetballen. Dat is ook wel leuk. Bij school.

Jongen, 12 jaar

Redenen verblijf op de Hondenberg:

- leren met boosheid om te gaan (12);
- ruzie thuis (11);
- gedragsstoornis (druk of stout zijn) (8);
- te dik/afvallen (6);
- ouders kunnen niet voor kind zorgen (4);
- leren beter te luisteren (4);
- geslagen door ouder (2);
- leren mensen vertrouwen (2);
- niet zindelijk (2);
- niet naar school gaan (2);
- niet duidelijk wat er is (observatie) (2).

Verder werd eenmaal genoemd: lichamelijke beperking, geestelijke beperking, autisme, niet kunnen lezen of rekenen, internetverslaving, ADHD, hersenstoornis, hechtingstoornis, verwerken van seksueel misbruik, ouders dood, ouders gescheiden, ouders drinken, ouders moeten tot rust komen.

2.3 Beleving van verblijf op de Hondenberg

Op de vraag hoe de kinderen het vinden op de Hondenberg, antwoorden 36 kinderen. Zestien kinderen (44%) vinden het niet fijn dat ze op de Hondenberg zijn. Ze vinden het saai, stom, raar en niet leuk. Dat komt omdat ze liever thuis zijn, de regels te streng vinden en het anders dan thuis vinden met een rustkamer en zoveel regels en kinderen.

Zeven kinderen (20%) vinden het fijn dat ze op de Hondenberg zijn. Ze vinden het gezellig, leuk, goed en leerzaam. Ze noemen de disco, vrienden, dingen leren en het feit dat ze dingen op de Hondenberg kunnen doen, zoals buitenspelen.

De overige 13 kinderen (36%) hebben geen uitgesproken positieve of negatieve reactie. Ze vinden vaak het wel leuk, maar zijn liever thuis. Of vinden het soms gezellig, bijvoorbeeld als ze buiten spelen met andere kinderen of ze zelf dingen mogen kiezen en soms niet leuk, bijvoorbeeld tijdens kamertijd.

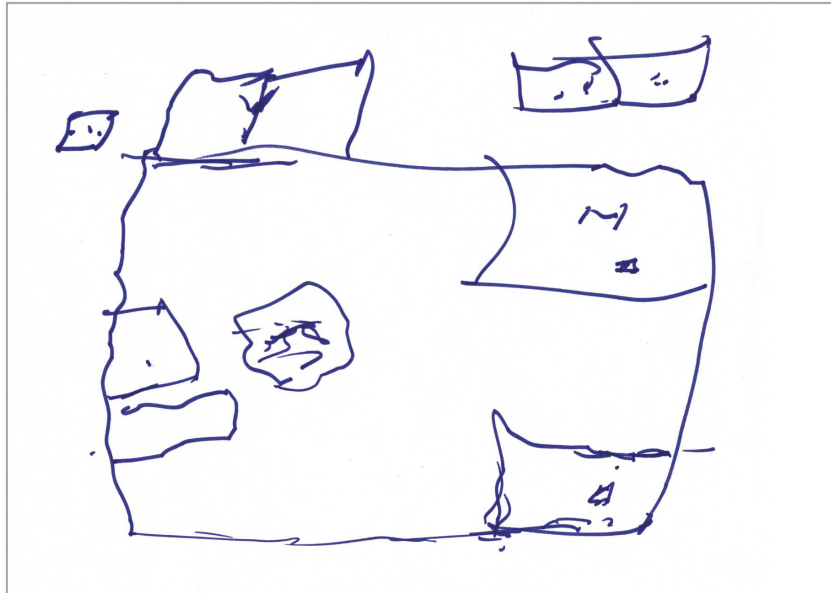
Opvallend is dat de bij de beoordeling van hun verblijf slechts twee kinderen hier aspecten of effecten van de behandeling noemen (zoals afvallen) en dat ook de groepsleiding slechts tweemaal genoemd wordt.

2.4 Plezier op de Hondenberg

Er is de kinderen gevraagd een moment te noemen waarop ze plezier hadden op de Hondenberg. Twee kinderen weten het niet, twee vinden het nooit leuk, de rest (37) weet wel een moment of activiteit te noemen die leuk was. Meest genoemd zijn activiteiten waarop de kinderen met de Hondenberg weg zijn van de Hondenberg: als ze naar het dorp gaan (2x) of naar een attractie (16x), zoals een (groot) zwembad, binnenspeeltuin, dierentuin, pannenkoekenhuis, kermis, Toverland, de Efteling. Het weg zijn, de gezelligheid en het lekker kunnen spelen zijn daarin de belangrijkste elementen.

Er worden ook plezierige momenten op de Hondenberg genoemd, maar minder veelvuldig. Ook dan gaat het meest om activiteiten: buiten spelen, de kinderboerderij, met de groep naar het zwembad, voetballen, spelen met vrienden. Opvallend is dat er relatief weinig momenten en activiteiten in de groep worden genoemd.

Omdat je toch liever thuis wilt wonen bij je ouders

Het leukste plekje is bij het zwembad en zo. Snoezelruimte, fitnesszaal. Daar is het wel leuk. Hier zit een vakje. Kan je snoezelen. Met allemaal lampjes en zo. Lampjes. En hier is een waterbed. Daar is het zwembad. Hier hebben ze een jongenskleedkamer. En... hier tegenover meisjes. Met snoezelen moet je gewoon liggen. Op zo'n bed. Is allemaal warm water. Kan je muziek aanzetten. Ga je lekker liggen. En dan terwijl de muziek aan is.

Jongen, 12 jaar

Enkele citaten ter toelichting:

'Met uitstapjes hebben we hier wel een leuke tijd, vind ik. De dierentuin vond ik op zich wel leuk. Daar had je zo'n brug met touwen, dat vond ik wel leuk. Alleen op het laatst ging het keihard plenzen. Ik vond het gezellig naar de dieren kijken. Gewoon groepsgeenootjes en zo. En ook een beetje, kan je intussen een beetje lol maken.'

'Ehm toen gingen we naar.., toen was het feest, toen gingen we naar het pannenkoekenhuis, kon je lekker spelen. Dat was wel leuk vond ik. Ik heb met kinderen gespeeld, ballenbak, ballen gooien naar elkaar. Ja. De anderen gingen playstationnen. Ik had trouwens ook een playstation.'

En wat vond je nou zo leuk op die dag?

Dat we er even uit gingen zeg maar.'

'Elke dinsdagavond zwemmen met de groep. Dat is op zich wel heel gezellig. Dat is wel heel leuk. Dat is hier op de Hondenberg ook, bij de receptie daar. En ja dan gaan we gewoon met matten, zijn we dan bezig. En dan een beetje kloden en zo. Dat is wel leuk. Dan let de groepsleiding ook niet zo op je. Dan wordt er ook keihard muziek aangezet en zo. Dat is echt leuk.'

2.5 Geen plezier op de Hondenberg

Er is de kinderen ook gevraagd een moment te noemen dat ze het vervelend vonden op de Hondenberg. Drie kinderen zeggen dat ze dat nog niet hebben meegemaakt. Tweeëndertig kinderen vertellen wel over een vervelende ervaring of een moment dat ze het niet fijn hadden. Meest genoemd (11x) zijn momenten die gerelateerd zijn aan thuis: afscheid nemen, het missen van thuis, moeten wennen in de eerste dagen of weken, niet naar de begrafenis van oma kunnen of niet bij je moeder zijn die in het ziekenhuis ligt.

Nare momenten zijn ook de momenten van vrijheidsbeperking (10x genoemd). Het gaat dan vooral om het gebruik van de polsklem, de rustkamer en de kamertijd.

De kinderen vinden het ook naar als er boosheid en ruzie is; het gaat dan om eigen boosheid of boosheid van anderen in de groep.

Enkele citaten ter toelichting:

'Kan je wel een keer vertellen dat je het vervelend had hier?'

Zeker weten. Zoals ze zeggen de rustkamer, de rustkamer is voor, om me te helpen. Maar als ze me in de rustkamer flikkeren en een uur later komen ze me pas ophalen. Ja, dat noem ik dan echt wel een straf hoor.'

'Als wij terug van school zijn, dan moeten we gelijk op onze kamer tot vier uur en in de avond dan moeten we ook naar onze kamer om zes uur en op onze kamer zitten tot zeven uur want dan moeten ze dat kind in bed leggen en dat duurt altijd heel lang. Daarom. Dat is niet leuk.'

'De eerste keer. Dat ik hier kwam. Op maandag gingen we meestal vroeg uit bed, en toen om tien uur moesten we hier zijn en toen bleef ik hier en mijn moeder ging weg.'

Omdat je toch liever thuis wilt wonen bij je ouders

De leukste plek is het zwembad op het Hondsborg-terrein. Ik ben blij als ik daar ben. Er is ook een bubbelbad en in de hoek is dat ding waar de stroming uitkomt. Er hangen ook drie gekleurde lampen, een soort glinsterdisco-lampen. Ik zou het liefst elke dag naar het zwembad gaan, want ik ben dol op zwemmen.

Jongen, 9 jaar

'Toen in de vakantie. Toen mag ik helemaal niet naar huis. En toen dacht ik zo van nou wat is het saai.'

'Toen iedereen op de groep ruzie had. Dat er geroddeld was. Ze zeiden over een meisje haar vader, dat die gek was. Maar dat meisje houdt heel veel van haar vader. En die vader, die was een beetje ziek maar die doet nou zijn best om beter te worden. En toen werd er geroepen dat hij gek was. Nee, de groepsleiding was er niet bij. Het was onder Goede Tijden.'

2.6 Plaatsen waar kinderen (niet) graag zijn

Er is de kinderen gevraagd wat het leukste plekje in hun leven is. Veertig kinderen hebben daarop geantwoord. Een kind kan niet kiezen tussen de logeergroep en thuis. De meerderheid (83%) antwoordt meteen 'thuis', bij een van de of beide ouders of noemt de woonplaats van familieleden. Het fijnst is het bij hun ouder(s), maar soms wordt ook een tante of opa en oma genoemd.

'Wanneer moeder op bezoek komt.'

'Thuis natuurlijk.'

'Bij mijn moeder. Gewoon omdat zij heel lief is voor mij en altijd voor mij gezorgd heeft. Dan vind ik het jammer dat ik hier zit.'

'Thuis. Daar heb ik heel veel vrienden en vriendinnen en je kan ook lekker naar de speeltuin. Je mag gewoon alleen naar het dorp, dat is leuker.'

'Bij mama, maar toen pappa er niet was.'

'Mama. Gewoon omdat ik veel van haar houd.'

De 6 kinderen voor wie thuis niet het fijnste plekje is, geven een manege, bij de duinen, waar het gezellig/rustig is, niks, de Hondenberg of 'weet niet' als antwoord.

Er is de kinderen ook gevraagd om het vervelendste plekje in hun leven te noemen. Van de negenendertig kinderen die de vraag beantwoordden vinden er twintig de Hondenberg de vervelendste plek uit hun leven; twee van hen noemen de groep, twee de rustkamer.

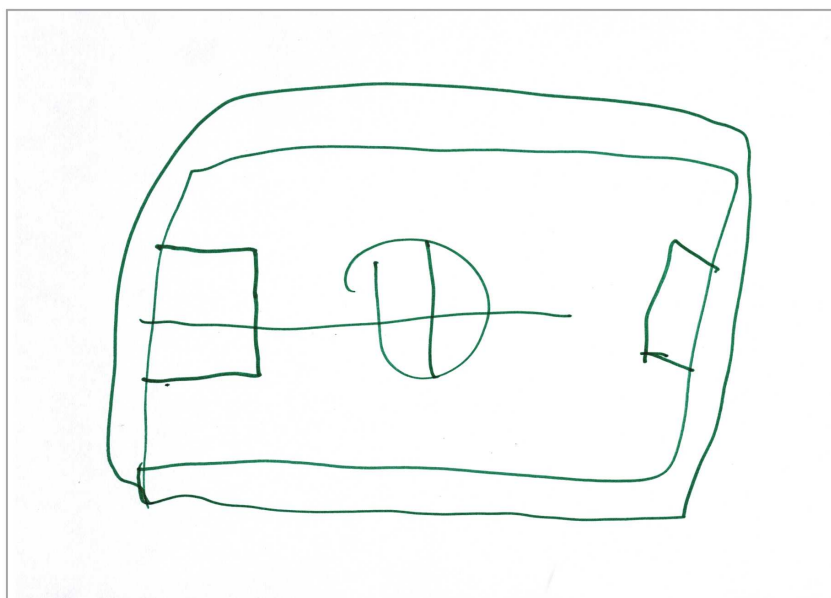
'Hier. De vrijheden werden afgenomen nu met de groepsleiding. Je hebt je aan heel veel regels te houden. En dat had ik in mijn andere tehuizen niet.'

'Dat ik op een groep zit. Dat ik niet thuis ben. Ik voel me gewoon niet fijn. Als je hier moet gaan slapen dan...kijk.. daar heb je zo'n luispreker van als je naar de wc gaat. Dan zie je gewoon een camera. Lijkt net een gevangenis.'

'Dat was vroeger thuis, maar nu als ik het eerlijk mag zeggen, toch de Hondenberg.'

Andere plaatsen waar de kinderen niet willen of wilden zijn, zijn plaatsen waar zij zich niet veilig voel(d)en. Bijvoorbeeld doordat zij gepest, geslagen of hard aangepakt worden.

Omdat je toch liever thuis wilt wonen bij je ouders

Ik ga eerst een leukste plekje tekenen.
Voetbalveld tekenen. Even kijken. Teken je zo.
Kijk zo. Dan zo. En dan zo. Nog doeltjes erbij.
Zo. Het is op school.
Daar mogen we voetballen. Hier zit een hek
omheen. Die zal ik ook nog even tekenen. Zo.
Dat was het. Zo!

Jongen, 12 jaar

Omdat je toch liever thuis wilt wonen bij je ouders

'Bij mama. Ja, het is te druk. Een vriend die half aan de drugs zit af en toe. En die gestoord thuis komt. Die heb ik ook al een keer een knal op zijn mond gegeven. Die had hij een bloedlip zo. (...) Mijn broertje van 10 is geslagen door hem.'

'O ja dat als ik in de klas ben dat ze dan gewoon zo, als ik boos ben dat ik dan bij mijn arm word gepakt en dat vind ik niet fijn. Dan doen ze het heel hoog en daar kan ik gewoon niet tegen. En als ze het te hoog doen dan krijg je jicht.'

2.7 Plaatsen op de Hondenberg waar kinderen (niet) graag zijn

Op de vraag wat de kinderen het vervelendste plekje op de Hondenberg vinden, antwoorden 33 kinderen. Twintig van hen noemen 'de woning' (12x) of plekken in de woning, zoals hun kamer (4x) en de rustkamer (4x). Vier kinderen vinden school de vervelendste plek en evenveel kinderen vinden dat er geen vervelende plek op de Hondenberg is.

Enkele voorbeelden ter illustratie:

'Waarom is je kamer het vervelendste plekje?

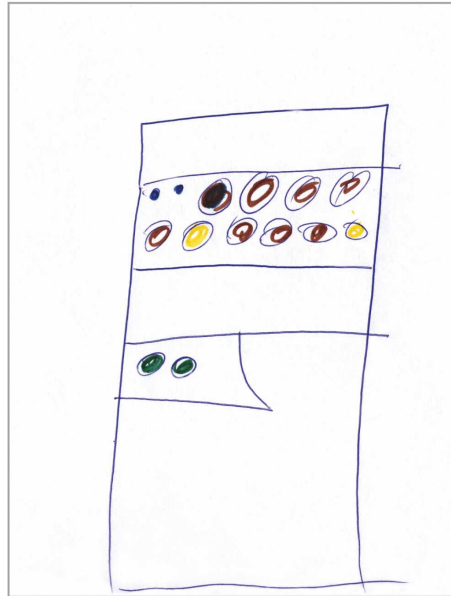
Omdat deze niet groot is. Hij moet nog groter zijn. Ja, en dat je daar je radio harder mag zetten.'

'De rustkamer. Als je boos bent dan pakken ze je in een polsklem. En dan word je daar naar toe gebracht. En dan moet je daar blijven. En dan na een half uur-uur komen ze je halen.'

'De woning, want als je vrijdag bijvoorbeeld van de school af komt en je mag dan niet naar huis, plotseling, dan vind ik het wel, dan moet ik weer, dan denk ik, dan moet ik weer op die stomme woning zitten. Dat denk je wel soms, vooral kinderen. Soms kamers kei lang op je kamer zitten, terwijl sommige, terwijl officieel twee uur op je kamer niet mag, dat mag officieel niet maar. Dat vind ik wel heel lang.'

Op de vraag wat het leukste plekje op de Hondenberg is, antwoorden 43 kinderen. Drie kinderen vinden het nergens leuk, 6 kinderen noemen twee leukste plekjes en 1 kind 3 plekken. School wordt het meest genoemd (14x). Daarna de kinderboerderij (9x) en de woning (9x, waarvan 3x de eigen kamer) en het zwembad/snoezelruimte (8x). Plaatsen met computers worden ook gewaardeerd (5x), hetzij in de groep, hetzij in de internetruimte.

Omdat je toch liever thuis wilt wonen bij je ouders

Ik heb een stippenvel getekend.
Elke dag krijg je er 1. Dan kun je
de stippen inkleuren. Bijvoorbeeld
3 voor melk en 1 voor zoet beleg.
Ik heb geen stippen voor snoep.
Dat vind ik niet leuk.

Meisje, 9 jaar

Enkele voorbeelden ter illustratie:

'De PI-school. Elly moet altijd zeggen, die zegt altijd iets grappigs tegen me als ik de James terug breng, dat is onze pieper, naar school. Dan is het altijd heel grappig. Dan vergeet ze telkens mijn naam en dan zegt ze tegen me: hoi James. En de meester kan ook wel grappig zijn.'

'Leukste plekje, school. Ehm ja, daar speel je bij in mijn klas veel meer, daar mag je ook veel meer vind ik. Ehm als je naar de wc wil, dan ga je gewoon naar de wc, dat moet je wel echt vragen, maar als je hulpje wil doen, dan mag dat, mag je dan hulp vragen.'

'Ook hier mijn kamer. Hier heb ik ook allemaal luxe speelgoed en zo. Op mijn kamer voel ik me wel goed. Alleen als ik dan van mijn kamer af kom dan voel ik me meteen niet meer goed.'

'De kinderboerderij. We mogen meestal met de geiten. Dan mag ik de geiten uit gaan laten.'

'Ik vind het de leukste plek is, ja achter de computer. En achter de playstation. En als de computer bezet is, dan ga ik gewoon achter de playstation. Of achter de hockey stick, ja. Ja, hoe heet het ook al weer. Ja, een soort hockeystick. Dan kan je die knopjes draaien.'

2.8 Behandeling

Het viel de onderzoekers tijdens de focusgroepbijeenkomsten op dat de kinderen weinig onderwerpen over de observatie of behandeling noemden. Uit zichzelf spraken zij nauwelijks over therapie, testen, gesprekken met hulpverleners en ook weinig over de effecten van het verblijf op hun gedrag of situatie. In de interviews is het niet anders. Kinderen benoemen wel tastbare zaken die met de behandeling te maken hebben, zoals picto's, vrijheden en een werkmap:

'Dan hebben we tot één uur iets voor onszelf doen, de mappen vullen en dan weer naar school. Je zit in paars wit, paars geel, paars oranje, paars rood. En als je al die mappen gehad hebt, dan ben je klaar op de Hondsborg.'

'Dat heeft dan weer met die punten na het eten te maken, die je dan moet oplezen. Daar kan je punten mee verdienen en dan krijg je een beloning voor de groep.'

'Stap een is gewoon bij de leiding lopen. Stap twee is naar school lopen. Stap drie mag je buiten de poort. Stap vier mag je naar het dorp. En stap vijf...mag je alles doen.'

Als er sprake is van een (stippen)dieet is de link met het gestelde doel duidelijker:

'Dat moet je de hele dag invullen. Met ontbijt mag ik twee boterhammen en dan iets van een stip en dan weer een boterham. (...) Die blauwe zijn van melk en zo. Met die stippen is wel goed voor mij. Vind ik. Dan kan ik beter afvallen. (...) Maar wel lastig. Want op school hebben ze snoep en dat mag ik dus niet hebben.'

De geïnterviewde kinderen vertellen over van alles en nog wat, maar leggen in hun verhalen zelden een verband tussen het doel van het verblijf en wat zij dagelijks meemaken in de Hondenberg.

'Ik weet eigenlijk niet zo goed wat ze allemaal doen voor mij eigenlijk. Ja volgens mij doen ze gewoon wat ze moeten doen, denk ik.'

'Groepsleiding, die werken. Ik weet het eigenlijk niet zo erg. Ze helpen.

Hoe doen ze dat?

Ehm, dat weet ik niet.'

'Als ik speel met mijn zusje, moet de deur open blijven. Ze moeten je observeren. Terwijl ik zeg, hoezo, thuis speel ik toch ook met mijn zusje. Op de andere woning sliepen we ook bij elkaar. En toen hoefde de deur ook nooit open en hier wel. Dus ik snap het niet. Maar dat is voor het observeren denk ik.

Hoe lang duurt dat hier dan?

Dat weet ik niet, dat doen ze altijd.'

Een zevental kinderen vertellen uit zichzelf dat het verblijf op de Hondenberg effect heeft op hun gedrag. Zij worden minder snel boos, luisteren beter, schoppen en schelden minder, zijn 'vrijer' en kunnen het beter hanteren als er 'nee' wordt gezegd.

'Sinds ik hier ben scheld ik niet meer. Laatst had ik, luisterde ik niet zo goed. Maar nu luister ik wat beter'

'Niet spugen, niet schelden, niet boeren, niet scheten. Dat soort dingetjes gewoon. En dat heb ik allemaal geleerd al.'

2.9 School

Net als het onderwerp van de vorige paragraaf is school niet een van de onderwerpen die vaak genoemd is tijdens de focusgroepbijeenkomsten. Er is dan ook niet expliciet naar gevraagd. Ook tijdens de interviews valt op dat de kinderen niet vaak spontaan over school beginnen. Het is in ieder geval onvoldoende om uitspraken te kunnen doen over hoe de kinderen de school ervaren.

Wat de reden is van het feit dat de kinderen het niet veel over school hebben, is niet duidelijk. Een mogelijk verklaring is dat de school niet door alle kinderen als een onderdeel van de Hondenberg wordt gezien. Het was immers de directeur van de Hondenberg die hun mening laat vragen en niet de directeur van de school. Daar tegenover staat dat de school op het terrein van de Hondenberg staat en de kinderen er een groot deel van hun verblijf doorbrengen.

3 Familie

Een van de onderwerpen die de kinderen erg belangrijk vinden is 'familie'. Dat bleek al uit de focusgroepen, maar ook tijdens de interviews. Het onderwerp familie en thuis kwam veelvuldig aan de orde bij de beantwoording van allerlei vragen. Het was ook een van de woorden van de themakaarten, waarop de kinderen konden associëren.

3.1 Beleving van familie

De allerbelangrijkste familieleden zijn de ouders: papa en mama. Maar er worden ook anderen genoemd: broertjes en zusjes, opa en oma, ooms en tantes, neefjes en nichtjes. De kinderen vertellen ook over de nieuwe partner van de ouder(s) of over de pleegfamilie. Vijf kinderen betrekken huisdieren bij hun beschrijving van de familie. Als de interviews op de kamer van de kinderen werden gehouden, lieten de kinderen vaak foto's zien van de hun familie.

'Mijn tante en mijn mamma. Een vriend van mamma en mijn broertje. En mijn opa en mijn oma. Mijn vogeltje en mijn hamsters.'

'Ehm aan wie denk jij bij het woord familie?'

Aan mijn oma en mijn opa. En mijn oom, mijn neef. Mijn broertje, zusjes bedoel ik. Twee halve zusjes.

'Twee halve zusjes. Hoe heten ze?'

Weet ik niet. Dat weet mijn moeder. En mijn overgrootoma van eenennegentig en mijn overgrootopa van achtentachtig. En mijn vader en moeder. Klaar.'

De meeste kinderen hebben positieve associaties bij het woord familie:

'Familie is gezellig.'

'Mijn familie is het allerbelangrijkste in het leven.'

Ouders zijn lief, eten maken voor je. En zorgen op jou en zo.'

'Blij dat ik ze nog heb.'

'Familie vind ik heel erg lief. En meer weet ik niet.'

3.2 Contact met familie

De kinderen vinden het belangrijk om contact met hun familie te onderhouden. Dat gebeurt het meest door op weekend te gaan, te bellen op hun 'beldag' of bezoek in de groep te krijgen. De frequentie van de bezoeken van en aan thuis verschillen. Sommige kinderen gaan iedere week, anderen om het weekend en weer anderen eens per drie weken of elke maand. Twee kinderen vertellen dat ze schrijven met hun familie.

Of ze tevreden zijn met de frequentie en de manier waarop het contact met thuis verloopt is niet in alle interviews aan de orde geweest. Als dat wel zo is, is 'vaker' het sleutelwoord.

Deze kinderen zouden vaker naar huis willen of vaker willen bellen. Een kind vertelt dat ze zou willen chatten met haar moeder, maar dat dit niet mogelijk is omdat er geen internet op de groep is.

Meerdere kinderen vertellen dat bellen met familie hen helpt als ze verdrietig zijn of het moeilijk zijn.

Enkele citaten over het contact met familie:

'Alleen ik heb een keer gehad. Toen was het al heel erg laat. En toen mocht ik uit de rustkamer en als ik nog langer zou blijven om te slapen. Toen wilde de leiding niet met me praten maar ik voelde me echt onwijs rot. Omdat ik de leiding had geslagen en ik voelde me echt heel rot. En toen wilde ik met haar praten maar dat kon niet omdat het al zo laat was. En toen ging ik naar mijn kamer en toen kwam ik weer terug en toen mocht ik 5 minuutjes bellen naar mijn opa en oma. Dat vond ik heel fijn en het hielp ook heel erg.'

'En hoe onderhoud jij nou contact met je familie als je hier bent

Schrijven en ik heb een beldag.

Een beldag, wat is dat?

Gewoon dat je naar huis mag bellen. Dat is gewoon 1 keer in week, maar dan heb je wel een vaste beldag. Gewoon ik heb, wanneer heb ik bellen, oh woensdag. Ja. Mijn moeder dan. En dan een kwartier.'

'Kijk, kinderen kunnen vervelend zijn, maar dat vind ik niet een reden om elk weekend, om een paar weekenden weg te houden bij hun ouders. Wat ouders hebben elk weekend recht om hen te zien door de weeks, vind ik.'

'Hoe zou je dat het liefste willen, dat contact met je familie?

Gewoon elke dag naar mijn familie toe.'

'Twee keer in de week mag ik ze bellen en ik ga om de week het weekend naar huis. (...) Ik vind het eigenlijk best wel heel fijn, want anders heb je.. stel dat je helemaal niets mocht, geen contact mocht nemen met je familie, dat zou niet leuk zijn want dan weet je niet hoe het met ze is en hoe het met mij gaat en zulke dingetjes. (...) Ik wil liever elk weekend naar huis gaan, want toen ik hier kwam zeiden ze elk weekend, dat zeiden mijn ouders. En nu is dat om de weekenden.'

'Morgen ga ik naar huis, weekend. Vrijdag tot en met zondag. Nee vrijdag tot en met maandag. Vrijdag, zaterdag, zondag, maandag; vier.'

'Mijn zus is 17 geworden. Ze zoekt me elke keer op. Dan komt ze met mij eten. Dan ben ik in het restaurant hier. Daar gaan we dan heel soms eten als het mag. Dat moet je ook zelf betalen. Maar er zit wel iemand anders bij. Ze geeft me ook soms een cadeautje.'

'Bellen, bezoek en naar huis. Morgen ga ik naar huis.'

3.3 Missen van familie

Dertig kinderen vertellen dat ze thuis missen. Daarbij valt op dat er vaak gevoelswoorden worden gebruikt: huilen, heimwee, verdrietig, missen, stom, eenzaam, alleen, jammer etc. Sommige kinderen vertellen dat ze in het begin het meeste last hadden van het missen van hun ouders en dat het minder is geworden, maar voor de meeste kinderen is het missen van thuis niet iets dat achter de rug. Op momenten dat ze alleen zijn, hebben ze er het meest last van. Bijvoorbeeld tijdens kamertijd, in de rustkamer of 's avonds in bed.

Enkele van de vele uitspraken over het missen van thuis:

'Het is nooit leuk op de Hondsborg. Ik denk altijd maar aan thuis.'

'In het begin was het wel rot omdat je toch liever thuis wilt wonen bij je ouders. En je gaat er steeds meer aan wennen als je hier woont. Maar je hebt wel het gevoel van ... waarom zit ik hier? Dat zal ook altijd blijven. Dat is gewoon moeilijk in het begin. En als je hier al een tijdje zit dan went het wel. Maar je blijft je ouders wel missen. Je bent wel altijd blij als je thuis bent. Dat je heel je familie weer ziet.'

'Nou, dat ik dat ik wel eenzaam bent als ik niet thuis woon. Want dan dan lig ik in mijn bed en dan zit ik elke keer te huilen en zo. En dat vind ik helemaal niet fijn gevoel en zo. Dan mis ik mijn vader en moeder. Maar ik denk wel aan ze, maar ... ik bel ze ook wel. Maar'

'Ik heb af en toe wel eens heimwee. Maar dat heeft iedereen wel eens. Dat is niet leuk. Dat is niet leuk nee, heimwee. Dan denk je veel aan ze en dan word ik verdrietig en dan moet ik huilen. Ja, zo zit dat met mij.'

'In het zwembad is het een beetje plezierig, maar ik denk aan huis en dan huil ik soms onder water.'

'Thuis ging ik altijd met mijn vriendinnetjes spelen, met mijn hond spelen en zo. Dat vind ik gewoon leuk. En met mijn ouders knuffelen. Mijn vader knuffelen. Met hem naar de winkel gaan. Maar hier zijn ze helemaal niet lief. En ik wil niet bij hun zijn.'

'Want als ik, eigenlijk als ik helemaal alleen ben dat vind ik niet fijn. Zijn we met z'n allen, dan ben ik wat blijer. Maar ik weet niet hoe dat komt, dat met z'n allen... Als ik dan alleen ben dan moet ik weer een beetje aan thuis denken en dan word ik een beetje verdrietig. Ik vind dat niet fijn. Ik woon niet thuis en dat vind ik wel jammer. Ik wil graag thuis zijn.'

4 Leiding

Ook de leiding is een onderwerp dat door de kinderen zelf is aangedragen. Het is tevens een van de onderwerpen waar zij het meest over vertellen. In dit hoofdstuk komen de kinderen dan ook ruim aan het woord.

4.1 Beeld van en ervaringen met de leiding

Er wordt veel over de leiding verteld. Opvallend is dat de kinderen het vooral over de leiding hebben als regelhandhaver. Zij vertellen talloze voorbeelden van hoe de leiding met de regels omgaat, wat er wel en niet mag van de leiding (zie ook hoofdstuk 5) en wat de verschillen tussen de diverse groepsleiders zijn in dat handhaven van de regels. In de woorden van de kinderen: de groepsleiding vertelt de regels, geeft opdrachten en straf, bepaalt de regels, let op of de kinderen zich wel aan de regels houden, controleert, corrigeert en speelt de baas.

Als de kinderen de groepsleiding beschrijven, gebruiken zij vrijwel allemaal het woord streng. Streng heeft te maken met het handhaven van de regels, maar ook met het weinig soepel omgaan met die regels en snel boos worden. Groepsleiders bij wie het handhaven van de regels niet op de voorgrond staat, worden het meest gewaardeerd en 'lief' en 'aardig' genoemd. Kinderen vinden het moeilijk als de ene leiding de regels anders hanteert dan de andere; ze weten dan niet waar ze aan toe zijn.

Enkele uitspraken ter illustratie:

'Je moet een paar lieve hebben en ook een paar strenge hebben.'

'Nu zijn ze weer met de kinderen die niet goed luisteren omdat de leiding ja, zo streng zijn. Dan kunnen die kinderen ook niet goed luisteren. En nou, nou gaan ze weer strenge regels aanmaken. Omdat ze het zelf, zelf worden ze boos. Ze worden zelf streng en dan worden de kinderen boos. Omdat bijvoorbeeld, ja allemaal andere regels en zo. En dan worden die kinderen boos en dan gaan die kinderen allemaal andere dingen doen. En nou worden de regels weer aangepast. Nou worden die weer sterker, en dan gaan ze beter opletten en zo. Dat vind ik niet leuk.'

'Hij is niet al te streng en ja als je iets niet mag dan zegt hij dat ook gewoon en niet meteen een waarschuwing en zo en ja, ik weet eigenlijk niet precies waarom, ik vind hem gewoon een goeie leiding denk ik.'

'Sommige leidingen zijn stom omdat ze zo streng zijn over de regeltjes.'

'Sommige afspraken zijn niet zo heel erg duidelijk want bij de ene mag je meer bij de andere leiding mag je doen met die leiding, de andere keer ja, dan mag je datgene wat je mocht dan wel, de andere keer niet, de andere keer wel. Ik vind als er iets mag, dat er dan duidelijke afspraken gemaakt moeten worden, want bij de ene leiding mag je meer dan bij de andere leiding en ja dat is op zich wel fijn, want dan kan je bij die ene leiding wel je voordeel mee doen, maar het is natuurlijk wel handiger als je van alle leidingen evenveel mag of zo.'

'X ... dat is een stagiaire. En ze is de eerste dag hier. En ze speelt al baas.'

'Een leiding waar je echt niet veel van mag. En die heel streng zijn. Zoals X en Y. Die zeggen ook bij het eten, als we even praten, zegt ze ... nee. Laten we stoppen met praten. Effe een paar happen nemen dan mag je eten. Nu mag je praten bedoel ik. En dat vind ik echt niet fijn. Daarom. Zulke. Dat ze heel streng zijn. Je mag bijna niks! Eh als je ja, hoe is het nou? Oh, wij vinden nooit leuk als Y gaat werken.'

De kinderen noemen nog meer taken van de leiding, zoals het regelen van dingen (bezoek, naar huis kunnen), leuke dingen organiseren en ervoor zorgen dat de tafel gedekt wordt. Ook een belangrijke taak van de leiding is helpen ruzies oplossen. Ze maken niet vaak melding van spelen met de leiding.

In de communicatie met de leiding vinden kinderen het belangrijk dat er geluisterd en getroost wordt en dat de leiding dingen uitlegt die ze niet snappen. Sommige kinderen zeggen wel dat de leiding helpt, maar ze noemen geen voorbeelden. Citaten waarin een kind de helpende rol van de leiding verwoordt, zijn spaarzaam en meestal van de wat oudere kinderen:

'Nou, als je heel veel problemen hebt dan proberen hun je er bovenop te krijgen. En stapjes om je te helpen. En als het even niet gaat dan zijn ze er ook altijd voor je. Dus dat is wel fijn.'

'De leiding doet ook heel erg hun best doen om ons te helpen. Het is nou gewoon een rottijs. Ik geef ook heel vaak de groepsleiding de schuld van: het is jullie schuld dat iedereen weggaat en dit en dat. En ze hebben mij altijd gesteund. Zowel hier als in de andere tehuizen. Ja, ik heb gewoon zoiets van: deze mensen zijn er om je te helpen. Ja, natuurlijk in moeilijke tijden, dan ben je altijd wel boos op mensen die je proberen te helpen. Want ja wie kan ons nou helpen.'

Andere kwesties waar de kinderen over vertellen zijn dat ze het naar vinden als er invallers zijn of veel nieuwe groepsleiders in korte tijd:

'Dan komt er iemand die je niet eens kent en die gaat je commanderen.'

Soms melden ze dat de leiding het te druk heeft. Ze vinden het ook fijn als in een team zowel mannen als vrouwen werken. Dan kunnen ze zowel mannen- als vrouwendingen met de leiding doen.

4.2 Wat is een goede groepsleider?

Soms is het de kinderen rechtstreeks gevraagd, soms is het uit hun antwoorden af te leiden wat volgens hen een goede is groepsleiding? Zij noemen de volgende zaken.

Wat een goede groepsleider doet:

5. dingen voor je regelen, zoals het contact met je familie;
6. luisteren;
7. je laten uitspreken;
8. aandacht geven;

9. troosten;
10. dingen uitleggen;
11. spelen met de kinderen;
12. zich aan beloftes houden;
13. complimenten geven;
14. grapjes maken;
15. vrolijk zijn;
16. excuus aanbieden als hij of zij iets fout of pijnlijks heeft gedaan;
17. soepel met de regels omgaan, dat wil zeggen: vrijheid geven, dingen toestaan, uitzonderingen maken, maar ook duidelijkheid geven en dingen verbieden die nodig zijn.

Wat een goede groepsleider niet doet:

18. snel boos worden;
19. chagrijnig zijn;
20. snauwen;
21. mopperen;
22. streng blijven als het niet nodig is;
23. uitdagen;
24. pijn doen;
25. lelijke dingen zeggen.

Enkele citaten ter toelichting:

'Niet te streng. Bijvoorbeeld als je, even denken hoor. Ja, we mogen bepaalde dingen op de TV niet zien. En als je per ongeluk over heen zapt. Dan zeggen ze, dan gaan ze heel boos doen. En dan zeggen ze: nee, dat mag je niet kijken hoor. Dat is echt wel irritant.'

'Het is hier ook echt een behandelgroep. Maar als je het echt moeilijk hebt dan zijn ze ook wel ja eventjes geen groepsleiding die je op je kop geeft. En zegt dat je je werkmap in moet vullen. Dat vind ik gewoon super.'

'X is een goede leiding. Omdat zij heel lang werkt. En ze kan streng zijn maar meestal is ze aardig. Als het echt nodig is, is ze streng.'

'De leiding doet ons heel veel pijn. En de leiding doen veel stoute dingen tegen ons. Ze pakken me bij de hand en trekken me helemaal naar achteren. Keihard en dan draaien ze hem helemaal om. Als je heel erg vervelend bent. Als je boos bent.'

'Ze zijn soms leuk, soms gooien ze water bij mij. Gewoon water. X bijvoorbeeld gooit bijna altijd water over mij heen. Dat is leuk. Het is gewoon een geintje.'

'Een goede leiding. Ik vind een goede zoals X. Die is gewoon heel aardig. Die luistert goed naar je. Die laat je uitspreken. Ook als je iets hebt gedaan is die boos op je, dan laat ze je ook uit spreken. Ze moeten lief zijn. Aardig. Dat we meer mogen eten of zo. Dat ze niet zo streng is. Daar houd ik wel van. Dat vind ik wel lief en aardig. En dat ze gewoon lief is en dat ze gewoon leuke dingen organiseren of zo. Of dat we leuke andere dingen gaan doen. Dat we even naar buiten gaan of zo. Of met zijn allen gaan picknicken of zo. Of een boswandelingetje. Dat ze iets leuks organiseren in de weekend meestal. Gewoon heel aardig. Gewoon lief.'

Omdat je toch liever thuis wilt wonen bij je ouders

Tot slot de wijze woorden van een van de kinderen:

'Mijn vader zei ook gewoon eerst: 'Behandel iemand zoals je zelf ook behandeld wilt worden.' Dat zei me vader ook. En dat is wel een goed idee. Dus deed ik dat ook. Maar ik dacht toen mijn vader dat zei ... dacht ik van ...ja, dan moet de leiding dat ook wel doen.'

5 Regels

Ook regels is een van de onderwerpen die door de kinderen is aangedragen. Desgevraagd noemen de kinderen talloze regels waarmee zij tijdens hun verblijf op de Hondsborg te maken krijgen. Hun beoordeling van die regels is verschillend.

5.1 Het belang van regels

Aan een deel van de kinderen is gevraagd waar regels eigenlijk voor dienen. Zij weten over het algemeen goed te verwoorden dat regels nodig zijn. Als er geen regels waren, werd het een puinhoop en daar zou niemand mee gebaat zijn.

'Zonder regels kan je niet leven. Maar ja sommigen zijn natuurlijk vervelend. Maar ik kan gewoon, ik ben heel reëel. Ik snap waarom er regels hier zijn. Om ons op peil te houden om gewoon als je de ene keer om 6 uur gaat eten en de andere keer om 7 uur gaat eten. Dan worden wij ook helemaal gek. Dus de regels zijn er eigenlijk alleen om onszelf te helpen. Het is niet voor de groepsleiding of wat. Natuurlijk zijn er enige regels leuker dan de andere maar...'

'Ik vind dat ze hier er best veel hebben. Maar dat snap ik wel. Omdat veel kinderen andere regels hebben, dat klopt.'

Ja? Wat snap je daar aan dan

Omdat kinderen bij hun ouders thuis andere regels hebben dan hier. Maar daarom zijn hier dan ook veel meer regels nodig. Omdat iedereen anders is, en iedereen heeft andere manieren. Snap je dat?'

'Nou de goeie regels zijn: 6 dingen in het zoetmandje. Ehh ik vind dat de regels goed zijn van: wat je opschept moet je gewoon opeten. En ik snap wel waarom dat er maar 3 dingen op het niet-eetlustlijstje mogen. Anders kun je straks zoveel opnoemen wat je niet lust. En dan eet je bijna helemaal niks. Dat klopt wel hè?'

'Ze zijn om orde in de tent te houden. Maar ik vind dat er wat minder regels moeten komen.'

'Regels zijn om te onthouden natuurlijk. Gewoon een beetje zorgen dat het een beetje soepel loopt denk ik.'

5.2 Stomme en goede regels

Als het gaat over regels op de Hondsborg, over welke regels hebben we het dan? In de interviews noemen kinderen spontaan allerlei regels op. Vaak zijn het regels die te maken hebben met eten, met de dagindeling en -besteding, vrijheden en gedrag.

In deze paragraaf noemen we alle regels die kinderen hebben genoemd. Het zijn er heel wat en over allerlei onderwerpen. Soms grote lijnen, soms gedetailleerd. We verdelen ze in drie categorieën: regels die kinderen genoemd hebben zonder waardeoordeel, regels die kinderen goed vinden en regels die zij stom vinden. Een enkele keer komt een regel

voor in beide categorieën. Achter de regel staat het aantal keren dat de regel genoemd is, als er geen getal staat is de regel door één kind genoemd.

Regels die genoemd zijn zonder waardeoordeel:

- eerst twee waarschuwingen, bij de derde een half uur eerder naar bed (3);
- geen mobiele telefoon;
- geen zakmes en vuurwerk op je kamer;
- niet zonder toestemming het kantoortje in;
- geen deo spuiten op de gang;
- anderen laten uitpraten;
- leiding zegt wanneer je mag opscheppen;
- met mes en vork eten;
- stippendieet;
- van alles een beetje opscheppen;
- netjes eten;
- niet teveel praten tijdens het eten;
- niet hard praten in de woonkamer;
- handen wassen;
- geen make-up op school;
- kamertijd;
- niet zelf je kleren uitzoeken.

Goede regels:

- niet spugen, schoppen, slaan, bijten, krabben, scheten, schelden, pesten (4);
- chips en cola in het weekend (3);
- zelf kiezen wat we mogen doen (2);
- GTST kijken om 8 uur;
- geen actiefilms kijken;
- rooktijden;
- geen alcohol drinken;
- niet uitdagen;
- stop is stop;
- drie dingen op je lust niet lijstje;
- wat je opschept moet je opeten;
- 6 dingen in het zoetmandje;
- zelf je kamer inrichten;
- niet rennen door de gang;
- geen salto op de trampoline;
- uur op playstation;
- luisteren naar iemand anders;
- niet weglopen;
- op tijd binnen zijn;
- dat je naar school moet.

Enkele citaten ter toelichting:

'Vooral dat je niet mag pesten en niet mag slaan. Als je boos bent. Vind ik wel goed. Alleen als je echt boos bent kan je het niet tegen houden. En bijvoorbeeld als je ruzie hebt, niet alleen met pesten. Maar als je ruzie hebt dat ze het dan proberen op te lossen en zo.'

Omdat je toch liever thuis wilt wonen bij je ouders

'Ja, dat we geen actiefilm mogen kijken. Dat vind ik wel een goeie regel.

Kan je me ook vertellen waarom je dat goed vindt?

Nou, straks is er heel iets erg kan je ... kan iemand niet slapen of zo. Een nachtmerrie of zo. Zulk soort dingen. Nou ja, ik heb het zelf ook wel is gehad.'

'Wat zou jij een leuke regel vinden?

Dat je een uur op de playstation mag. En meer vrienden mag doen. En meer vrijheid. Dat waren de belangrijkste dingen. En geen kamertijd.'

De lijst met stomme regels is het langst. Wat daarin opvalt is dat het vooral de regels zijn die kinderen als onnodig beperkend ervaren die het meest genoemd worden. De citaten onderaan de lijst met stomme regels wijzen daar ook op. De kinderen hebben geen bezwaar tegen regels, maar vinden dat er bij het toepassen van regels meer rekening gehouden zou moeten worden met leeftijd en omstandigheden. Tendens is dat er teveel regels zijn waardoor de keuzevrijheid te beperkt is. Regels waar de kinderen het nut niet van inzien, zoals de kamertijd, worden sowieso stom gevonden.

Stomme regels over eten:

- maar drie dingen die je niet lust op je lijstje;
- dat je niet van elkaar broodbeleg mag pakken (2);
- niet zoveel eten als je zelf wilt (4);
- niet omkijken tijdens het eten;
- verplicht water of melk drinken bij het eten (3);
- met mes en vork eten (3);
- je eten opeten;
- niet klagen over het eten;
- 1 geroosterde boterham per keer;
- een snoepje per dag (2);
- geen dikke plak koek afsnijden;
- per se fruit;
- maar een keer vlees opscheppen;
- alleen fris drinken in het weekend of als beloning.

Stomme regels over vrije tijdsbesteding:

- kamertijd (8);
- picto's kiezen (4);
- dat je niet naar de wc mag tijdens kamertijd;
- met wekkertje naar buiten (2);
- dat je maar met zijn 2-en bij de playstation mag;
- kwartiertje computeren is te kort (2);
- half uurtje voor spelen met vrienden is te kort (2);
- kwartier of half uurtje naar buiten is te kort (3);
- dat je niet alleen naar fitness of kinderboerderij mag (2);
- dat je niet naar buiten mag zonder leiding (6);
- dat je niet alleen naar het dorp mag;
- dat je niet bij de burens mag spelen;
- maar een keer in de week zwemmen;
- alleen 's avonds TV aan (2);
- niet tegen de heg aanschieten met voetbal;
- niet met 2 kinderen op de trampoline (2);
- te vroeg naar bed (5).

Stomme regels over omgaan met elkaar:

- niet stoeien;
- elkaar niet aanraken (2);
- niet met 2 kinderen op je kamer of boven (2);
- deur open als je met meer op je kamer bent (2);
- niet samen met je broer op een kamer slapen;
- niet bij kinderen staan die roken.

Overige stomme regels:

- dat je naar je kamer moet als je een keer stout bent;
- geen TV en playstation op je kamer (2);
- taken doen (4);
- zelf betalen als je iets sloopt;
- dat je naar de rustkamer moet terwijl je jezelf geen pijn doet;
- vastpakken door leiding;
- zakgeld (is te weinig);
- 5 sigaretten op een dag (is te weinig);
- maar twee keer per week je haar wassen;
- niet 's morgens douchen;
- dat je niet naar huis mag;
- 's avonds badjas aan;
- geen spaarpot op je kamer.

Enkele citaten ter toelichting:

'Met mes en vork eten. Maar ik vind het soms wel een beetje raar als kleine kinderen ook met mes en vork moeten eten.'

'Maar wat zijn er nou voor stomme regels hier?

Dat je een half uur op je kamer moet. 'S middags en 's avonds!'

'Stomme regel is dat ik mag niet op het terrein en ... andere kinderen wel. Omdat ik daar nog te jong voor ben. Terwijl ik dat wel kan.'

'Maar omdat er bij ons nu zo weinig groepsleiding is, gaan we ook bijna nooit meer zwemmen. We gaan ook nooit naar de fitness ruimte. Om dat anders de groepsleiding achtervang is bij ons, als er vaste groepsleiding staat. En met iemand anders doen we dat ook niet. En we mogen ook niet alleen naar de fitness ruimte. Want als we alleen naar de fitness ruimte of zo zouden mogen dan zou het ook niet zo'n probleem zijn. Dat mag niet. Dat is ook van boven of zo besloten dat kinderen niet alleen naar de fitness ruimte mogen.'

'Gewoon ook dat je tussendoor een keer tv mag kijken. En eh ... de bedtijd is niet goed. Je bent veertien en je moet om negen uur naar bed. Dan vind ik, dat kan wel kwart over negen. Als je zestien bent dan moet je hier ook om kwart over negen. Dus dat vind ik dan nee. Dat vind ik nergens op slaan.'

'Ja, regels, je mag elkaar niet aanraken en zo. En dat vind ik ook helemaal niet leuk. Want als je tikkertje aan het spelen bent, niemand mag je niet aanraken. Dat is ook helemaal helemaal niet zo leuk. En op school mag je ook weer niet aanraken. Want dan moet je... we blijven van elkaar af. Nou doe ik dat ook maar ik vind dat geen regel, vind ik.'

Omdat je toch liever thuis wilt wonen bij je ouders

'Ik vind wel dat we uit het poortje mogen. Thuis mogen we helemaal alleen door de hele wijk. Zelfs helemaal naar X. En hier mag je niet eens verder als de tuin.'

'Nou als je buiten speelt, mag je maar een kwartier buiten spelen, dat vind ik veel te kort. Nou als, ja gewoon, je mag een kwartier buiten spelen, en dan moet je naar binnen en dan moet je weer een andere picto gaan doen. Ja gewoon dan bepalen ze wat jij moet doen. En dat vind ik helemaal niet fijn, want op mijn andere groep mocht ik zelf weten wat ik doe en hier niet.'

6 Woning

De woning is ook een van de onderwerpen die door de kinderen in de focusgroepen is aangedragen. We hebben het woord op een themakaart aan de geïnterviewde kinderen voorgelegd. Zij associëren 'woning' met het gebouw en de inrichting daarvan en met wat er zoal in de woning gebeurt.

6.1 De woning, het gebouw

In de woning zijn twee ruimten het belangrijkste voor de kinderen: de eigen kamer en de woonkamer/groepsruimte. De eigen kamer is belangrijk omdat die –binnen de beperkte mogelijkheden- zelf is ingericht, en er eigen foto's, kaarten en posters aan de muur hangen. De kinderen vinden het wel jammer dat de muur wit is en niet geverfd mag worden.

Kleur is sowieso een belangrijk begrip dat heel vaak genoemd is als het over de woning gaat. De kinderen hechten aan vrolijke kleuren en dat het er mooi uitziet. Ze vinden het veel gebruikte geel en wit niet mooi en stellen voor allerlei andere kleuren te gebruiken. Ook vinden ze het vervelend als er dingen in de woning vies of kapot zijn. Ze vertellen dat er een nieuwe tafel is of dat een bank, gordijnen of een dekbedhoes oud is.

In de groepsruimte is het belangrijk dat het gezellig is. Meestal is dat ook zo, al kan ook daar meer kleur de ruimte gezelliger maken.

Meest genoemde verbeterpunten:

- grotere kamers;
- zelf de kleur van de muren van je kamer mogen bepalen;
- meer en andere kleuren in de gezamenlijke ruimtes;
- opknappen van de buitenkant van de woning;
- binnenkant vaker schoonmaken.

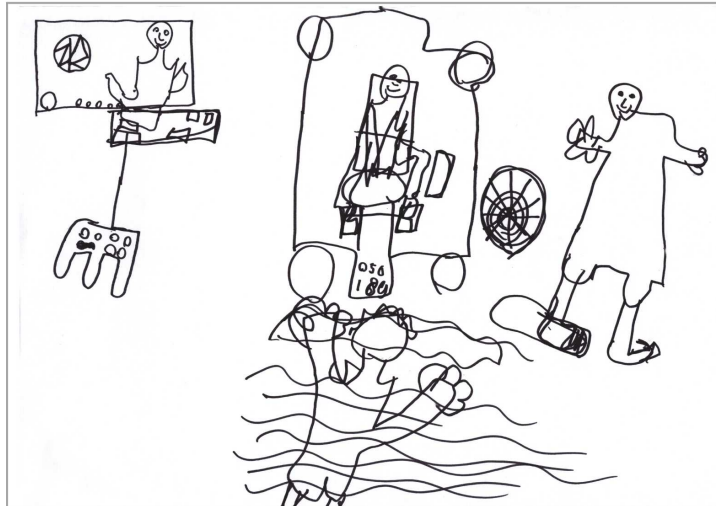
Enkele citaten ter toelichting:

'Onze woning ziet er op zich wel goed uit omdat we een nieuwe tafel hebben gekocht. Maar ja die bureaus en die kleine kamers. En ja ik weet niet. Ik zeg gewoon niet mooi. En zo'n lelijke gele deur, zet er dan een houten deur in. Alles is hier van hout. En de muren. Geef de muren al gewoon een leuk kleurtje of zo. Weet je dat geeft al, dat is al gewoon ja, de helft. Ik snap ook wel. Kijk nu is het nog een meidenclub. Dadelijk komen er allemaal jongens en dan heb je een roze kamer. Ja, dan moet er toch geschilderd worden. Maar deze muren worden best vaak geschilderd. Als kinderen weggaan worden die regelmatig geschilderd. (...) Ik kan echt niet slapen in een witte kamer. Dan voel ik me net in een ziekenhuis. Kleur moeten we hebben. Dat is dan gewoon al leuker.'

'Dan maken ze het schoon want het is nou erg vuil en zo. Ja, en ik vind het ook wel leuk als je hier op de kamer zit. En het is hier lekker rustig en dan zie af en toe wel eens een eekhoortje rond lopen. Af en toe zie je een hert rondlopen.'

'Wit heeft zo'n koude kleur.'

Omdat je toch liever thuis wilt wonen bij je ouders

Het leukste is dat ik wel iets kan doen, dat ik altijd wel wat te doen hebt. Zoals in de grote woning. Gewoon spelen. Playstation, skelter. Andere dingen.

Jongen, 12 jaar

'Ik heb de mooiste kamer van de hele woning. Ik heb allemaal kaarten en een poster van een meisje van de Hitkrant.'

'De woning vind ik alleen leuk om mijn kamer, een spelletje doen, TV kijken.'

'De woning vind ik het ook niet echt mooi. Omdat alles gewoon oud is. Er zitten gaten in de muren en zo. Maar de leiding zegt ook: ja we hebben nieuwbouw maar dat mag nog niet of zo. Dat komt allemaal later.'

6.2 Leven in de woning

Over het leven in de woning uiten de kinderen zich meer in positieve dan in negatieve zin. Ze noemen allerlei dingen die ze leuk vinden. Het kunnen spelen is daarvan de belangrijkste. Meest genoemd is het kunnen spelen met allerlei speelgoed dat in de woning aanwezig is: playstations (!), computers (!), lego, tekenspullen, spelletjes. Daarnaast is het spelen met andere kinderen, al dan niet van de eigen groep, belangrijk. Als leuke momenten noemen de kinderen de momenten dat er 'iets leuks' wordt gedaan, bijvoorbeeld op woensdagmiddag of in het weekend. Ze vinden het dan gezellig met chips, cola en de leiding.

Zaken die de gezelligheid bedreigen of verstoren zijn boze kinderen (anderen of zelf) en straf (strafpicto's, kamerprogramma, rustkamer).

Meest genoemde verbeterpunten:

- meer computers;
- internet op de groep.

Enkele citaten ter toelichting:

'Want hier kan je ook vrienden doen hè. Je spreekt dan vrienden en dan kan je, dan mag je iets doen bijvoorbeeld ik wil vrienden met X of ehh. Ja, X ja, die andere jongen heet Y. En dat was ook mijn vriend. Ja, dan moet je naar de andere woning bellen en dan ja. Dan kan ik afspreken bijvoorbeeld: wil je met mij vrienden doen. Dan zegt de leiding: ja, nou kan het even niet. En als ik dan een keer terug bel dan zegt de leiding: nu kan het. En dan kan ik met hem wel vrienden doen.'

'De woning is ...

Een beetje leuk. Heel klein beetje. Ienie ienie mienie beetje leuk. Zo klein beetje.

Wat is er dan leuk aan de woning?

Dat je op woensdag iets lekkers krijgt. En dat je bijna op woensdagmiddag of iets leuks gaan doen. De andere dagen zijn een beetje ... beetje saai.'

'Ik vind de playstation we leuk en die televisie en zo. Ja de twee spellen die ze hebben en de rest is allemaal niks in de woning.'

'En ze hebben niet zoveel computers.'

'Wat zou jij graag op de groep willen hebben?

Breedbeeld. En internet. En klaar.'

7 Eten

Eten was een onderwerp dat veel genoemd werd in de focusgroepen. Eten is een onderwerp dat de tongen ook in de interviews losmaakt. Kinderen vertellen uitgebreid over wat ze wel en niet lusten en hoe het er aan toe gaat met het eten op de Hondsborg.

In de interviews komen vooral drie aspecten van het eten naar voren: de keuzevrijheid en daarmee samenhangend de smaak, en het tijdstip van de broodmaaltijd en warm eten.

7.1 Wat er gegeten wordt

Van de 27 kinderen die zich erover uitlaten, zeggen 22 kinderen dat ze het warm eten meestal of altijd vies vinden. Vijf kinderen vinden het eten (vrijwel) altijd lekker. De kinderen zijn nogal uitgesproken in het uiten van hun afkeur over het vieze eten.

‘Dat is heel vies. Ja, het eten is net ziekenhuis eten. Het wordt gestoofd. Soms hebben we schnitzel. Maar dan is de buitenkant is heel zacht. En de binnenkant is heel hard. Dat is heel taai. Dat is echt gewoon heel vies. En je eet hier bijna elke dag hetzelfde. Je eet nooit geen friet of zo. Alleen met verjaardagen.’

‘Heel, heel, heel, heel erg goor. Echt, gatver. En we hebben ook nog ’s middags warm eten. Dat is ook al helemaal vies. Ja, ze proberen al langere tijd ’s avonds warm te eten. Maar dan doet de keuken heel moeilijk. Maar het eten is hier echt heel ranzig. Bah echt.

Maar hoe komt dat dan?

Ja weet ik veel. Ze doen het in bakken en dan heb je dat water. En dat gaat dan tegen die bak aanzitten en dan gaat het weer terug in die pan. Dus dan heb je een beetje van zachte. En het is allemaal niet krokant. En het is echt heel vies. En dan hebben we aardappel puree en dan zitten er hele stukken aardappel in. En nee ik vind het niet lekker.’

‘De kok kan het best goed. We krijgen er leuke toetjes bij. Soms krijgen we vruchtjes.’

‘Van alles een beetje opscheppen. Dan krijgen we punten. We hebben een puntensysteem. Dan krijg je daar een punt voor en dat wordt dan bij elkaar opgeteld. En met een totaal aantal punten van 300 mogen een groepsactiviteit doen. Maar als wij vies eten hebben dan laten we, dan hebben we zoiets van: ja boeiend dan hebben we toch geen punt. Dan laten we het gewoon staan. We eten hier allemaal heel slecht. Dat is zo omdat het eten, gewoon echt, echt niet lekker is. Maar dan gaan ze allemaal lopen zeggen: nou als jullie straks allemaal een eetstoornis hebben dan is het jullie eigen probleem. Maar ja dat komt dan, het is gewoon echt niet lekker.’

‘Mijn moeder maakt veel lekkerder. We eten meer hier Hollands eten. Geen buitenlands zoals rijst en zo. Me moeder eet ook wel eens Hollandse dingen. Maar niet altijd.’

‘Nou op zich vind ik het eten op zich wel lekker hoor. Vandaag hadden wij hutspot met spekklappen, dat was wel lekker hoor en ja, en dat je ja, wij hebben op de

Omdat je toch liever thuis wilt wonen bij je ouders

woning lijstjes, daar mag je drie dingen opschrijven wat je niet lekker vindt. Nou ik had sla en tuinbonen op mijn lijstje, nou ik vind dat je als je geen sla lust dat je dat niet per se hoeft te eten, volgens mij zijn er wel meer kinderen die geen sla lusten.'

Over het algemeen vinden kinderen de keuze van de kok niet fijn. De kok kookt volgens hen meestal aardappels-vlees-groente, terwijl ze vaker andere gerechten zouden willen eten. Pizza, lasagne, macaroni, kip, bami, rijst, shoarma en patat worden het meest genoemd.

Voor zover de onderzoekers konden nagaan wordt er in alle groepen met 'lust-niet-lijstjes' gewerkt. Daarop staan een aantal dingen die een kind niet hoeft te eten. In sommige groepen mogen kinderen twee dingen op zo'n lijstje zetten, in andere drie of vijf. De kinderen zijn tevreden met het feit dat die lijstjes er zijn, al vinden sommigen dat er drie of vijf dingen op het lijstje zouden moeten mogen.

De klachten over het eten gaan soms gepaard met suggesties over hoe het beter zou kunnen. Kinderen vinden dat er (meer) gekookt zou moeten worden op de groep, dat je meer dingen op je lust-niet-lijstje zou moeten kunnen hebben, dat er een vaste patatdag moet komen en dat je vaker zou mogen kiezen wat je wilt eten (niet alleen op je verjaardag of als je voorgoed gaat).

Er wordt ook over het brood eten gepraat. De tevredenheid daarover is groter. De kinderen zijn tevreden over het feit dat ze zelf het broodbeleg kunnen kiezen en dat er variatie is. Als er kritiek wordt geuit, gaat het over de hoeveelheid boterhammen. Er zijn groepen waar je 'maar' 5 dingen mag en dat vinden niet alle kinderen genoeg.

7.2 Wanneer er gegeten wordt

Het is in de groepen op het terrein van de Hondsborg gewoonte dat er tussen de middag warm wordt gegeten en 's avonds brood. Er wordt centraal gekookt en het eten wordt met een karretje naar de groepen gebracht. Van de 28 kinderen die op het terrein van de Hondsborg wonen vinden 25 kinderen het vervelend dat er niet 's avonds warm gegeten wordt. Een kind vindt het prettig en twee zeggen er aan gewend te zijn. Vier kinderen die in een buitengroep wonen eten wel 's avonds warm. Zij zijn daar alle vier tevreden over.

Waarom vinden de kinderen het vervelend om tussen de middag warm te eten? De belangrijkste reden is dat het 'niet normaal' is en er thuis ook niet 's avonds wordt gegeten. Door het tussen de middag warm eten vormen de kinderen een uitzondering op wat anderen doen en op wat zijzelf gewend zijn of waren. Twee kinderen vinden het prettiger of gezonder voelen om 's avonds te eten. Twee anderen wijzen op de Ramadan, waarbij 's avonds gegeten wordt; de interviews zijn tijdens de Ramadan gehouden.

Meerdere kinderen verwijzen naar argumenten die zij gehoord hebben waarom het 's avonds warm niet eten niet kan. Dat zou ermee te maken hebben dat de kok dan te weinig tijd heeft voor de afwas. De kinderen vinden het geen overtuigend argument.

'Nou we krijgen het 's middags het warme eten. En dat vind ik eigenlijk niet zo leuk. Want ik wil graag 's avonds het warme eten. Maar niet 's middags. 's Middags wil ik boterhammen. Nee, ja 's middags wil ik boterhammen en 's avonds wil ik warm. En dat wil ik liever omdat ik dat thuis ook doe.'

Omdat je toch liever thuis wilt wonen bij je ouders

'Het is hier ook 's middags warm. Dat is vies. Dat kun je gewoon beter 's avonds doen. Dat is fijner.'

'Nou, ik vind het best wel raar. We hebben dan eh 's middags brood. Ja ja ja ja ja. Nee, 's ochtends eten we gewoon brood. Maar 's middags eten we warm. Vind ik best wel raar. En 's avonds eten we weer brood. En dat vind ik best wel raar.'

Een kind uit een buitengroep:

'Brood eten we 's ochtends en 's middags. En 's avonds warm. Helemaal goed, want dat hadden we thuis eerst ook altijd.'

'Sommigen willen 's avonds eten. Maar dat kan niet. Dan moeten die koks 's avonds afwassen. 's Avond is het fijne na het eten, dan ga je lekker slapen. Dat is wel goed. Kan je eten goed zakken naar beneden.'

8 Kamertijd

Tijdens de focusgroepbijeenkomsten viel op dat de kinderen veel negatiefs over de kamertijd te melden hebben. Kamertijd is de tijd die alle kinderen van de groep verplicht en tegelijkertijd op hun kamer moeten doorbrengen.

Kamertijd werd een van de woorden op de themakaarten waarop de kinderen tijdens de interviews vrij op mochten associëren. Ze hebben er heel wat over te vertellen. In alle groepen waarvan kinderen geïnterviewd zijn, is er sprake van kamertijd. De duur en frequentie van de kamertijd is verschillend.

8.1 Beleving van de kamertijd

Op de vraag wat kamertijd is, antwoorden de kinderen:

‘Op je kamer wachten.’

‘Altijd een half uur op je kamer dat je niet naar buiten mag.’

‘Kamertijd hebben wij driekwartier. In de ene woning is het wel korter dan in de andere woning en drie kwartier is bijna een uur.’

‘Dat is elke dag drie keer.’

‘Als we naar de kamers moeten en daar drie kwartier blijven. Zonder van je kamer af te komen.’

‘Bij ons ga je na het eten een half uur naar je kamer. Als je binnenkomt uit school, dan moet je op je kamer zitten. Verschillend een kwartier soms een half uur. En soms een uur zoiets. Soms als je woensdag als je klaar bent met eten dan, dan moet je weer naar je kamer een half uurtje, en maandag dinsdag donderdag en vrijdag dan mag je gewoon als je klaar bent met eten, gewoon iets doen tot een uur en om een uur naar school.’

In de omschrijvingen van de kinderen komt vaak het woord ‘moeten’ voor. De kinderen ervaren kamertijd als een regel die moet. Op de vraag waar kamertijd voor is, antwoorden de meeste kinderen dat het is om de leiding rust te geven of omdat de leiding bepaalde taken moet doen, zoals tafeldekken, afwassen, overdracht. De kinderen vertellen ook dat het voor de rust van de kinderen is, maar laten er vaak meteen op volgen dat ze dat wel zeggen maar dat het niet zo is. Kamertijd is immers altijd, ook als de groep of het kind zelf niet druk is.

Kinderen zeggen hierover:

‘Dat vind ik rottig. Dan moet je 3 kwartier op je kamer blijven tot ze af hebben gewassen en een kopje thee. En daarna een sigaretje roken en koffie. Dan moeten wij zo lang op onze kamer zitten. Dat vind ik erg en dat wil ik nooit meer doen.’

Omdat je toch liever thuis wilt wonen bij je ouders

De vervelendste plek is de woning omdat daar kamertijd is. Naast ons zit nog een woning en er zijn zonnebloemen.

Meisje, 9 jaar

'En dan ja, je hebt 's avonds of woensdagmiddag is er ook, dan ben je eerder uit school. Half 1 ben je uit school. Dus dan ga je niet lunchen. Maar dan hebben ze een overdracht. Dan gaat de leiding veranderen. Dus dan gaat de ene leiding, die vanochtend was, gaat weg. Dan komt er weer een andere in de plaats. Maar dan moet je 3 kwartier op je kamer.'

'Negen van de tien keer voor mij is dat dan niet nodig, maar ik zit dan op mijn kamer dan gewoon.'

'Een half uur. Ja. En dan bedtijd. Je hebt na het eten moet je een half uur op je kamer voor de rust. Dat het dan ... voor eigen ... even op zijn eigen kan zijn. Nou, heb ik ook zoiets ... een half uur. Waarom moet dat?'

'En dan als ze druk worden dan worden ze te druk, en dan kunnen ze niet meer stoppen. En daarom moeten ze kamertijd hebben. Maar je kan niet zeggen van: eentje heeft het wel en een niet. Dus dan moeten we het allemaal. Soms hebben kinderen het niet eens nodig. En wat we dan doen is: ik luister meestal muziek of ik ga mijn nagels doen of zo of ik ga lezen. Of ik ga even op mijn bed liggen.'

'Dan voel ik me zo alleen. En door kamertijd dus ... dat je daar even moet blijven. En dan gaan ze de tafeldekken. Effe gewoon kamertijd rust.'

Van de 43 kinderen die hun mening over de kamertijd geven, zijn er vijf die het positief vinden. Zij gaan op hun kamer muziek luisteren, lezen of op bed liggen. De overgrote meerderheid vindt kamertijd heel erg vervelend. Ze gebruiken woorden als 'ik haat het', stom, niet leuk, irritant.

De reden dat ze zich zo negatief over de kamertijd uitlaten zijn divers. Veel kinderen zien het nut er niet van in. Een aantal kinderen vindt kamertijd raar; ze hebben dat thuis of elders ook niet. Andere kinderen vervelen zich tijdens de kamertijd, omdat ze weinig spullen op hun kamer hebben en daardoor niets te doen weten. Gevolg kan zijn dat gevoelens van heimwee en verdriet naar boven komen en ze kunnen dan niemand om troost vragen omdat ze niet van hun kamer af mogen. Een andere veel genoemde reden is dat de kamertijd te lang is en dat het ongewis is hoe lang het duurt. Het komt volgens de kinderen geregeld voor dat ze langer op hun kamer zitten dan de afspraak was. Dat roept veel ongenoegen op.

Kinderen zeggen hierover:

'De leidings moeten ook werken als wij in kamertijd zitten. Ze moeten, vooral op zondag is dat goed, dan moeten ze koffie zetten. Ze moeten dan allemaal dingen klaar zetten en zo. Ik vind het niet zo leuk. Dan word ik weer verdrietig. Dus eigenlijk vind ik of een kwartier of gewoon helemaal niet meer.'

'Kamertijd dat vind ik best leuk. Want dan kan je zelf iets wat je graag wil. Op je kamer kan je bijvoorbeeld, dan mag je zelf weten waar je mee speelt, want het is toch je eigen speelgoed. Dus dan mag je zelf weten waar je mee speelt.'

'Ja, oh kamertijd ligt er ook bij. Tering kamertijd, ik haat dat. Stomme kamertijd.'

'Dan doe ik niks. In mijn kamer heb ik niks.'

'Nou dan moeten we een half uur of zo op onze kamer gaan zitten, maar hun doen altijd een uur of zo ik weet het niet.'

'In een andere groep daar gaat het bijvoorbeeld niet goed dan moet er eentje naar de rustkamer of iemand moet naar zijn kamer en die wil het niet of die laat een pieper afgaan ofzo, dan moeten ze allemaal naar de andere groep toe. Alle leiding gaat er dan heen en wij zitten hier, ja. Ja, dus dan komt het wel eens na een half uur.'

'Kijk ze komen nooit precies een half uurtje. Gisteren toen was mijn broertje hier. Toen hebben ik en mijn broertje precies niet een half uur, maar een uur en 5 minuten op de kamer gezeten. Ze komen gewoon dik, vet te laat.'

8.2 Wensen omtrent kamertijd

De wens van veel kinderen is dat de kamertijd wordt afgeschaft. Ze vinden het niet fijn.

Er zijn ook kinderen die verbeterpunten noemen vanuit de bestaande situatie waarin er nu eenmaal kamertijd is. Zij noemen de volgende verbeterpunten over de kamertijd:

- minder vaak (drie keer is teveel; niet in het weekend);
- minder lang (drie kwartier is teveel, bijvoorkeur een kwartier);
- nooit langer dan de afspraak;
- naar de wc mogen tijdens kamertijd;
- alleen voor de hele groep als de groep druk is;
- alleen voor een bepaald kind als dat kind druk is.

Kinderen zeggen hierover:

'Gewoon ze mogen wel kamertijd, maar gewoon wel naar de WC. Ik vroeg mag ik: maar toen zeiden ze: nee, want dan komt iedereen van de kamer af. En dan wordt het hier een rij lang voor naar de WC.'

'Alle kinderen zijn het er allemaal niet meer mee eens. Ik vind het ook wel. Ja, maar als ik nou in de cliëntenraad zat, dan zou ik dat best wel zeggen. Alles. Dan zou ik zeggen, ja, geen kamertijd meer op woensdag, niet meer gewoon voor niemand. Voor alle woningen niet meer langer op je kamer. Ja zo. Dat zou ik zeggen.' lang voor naar de WC.'

'En als jij nou die dingen mocht veranderen wat zou je dan doen met de kamertijd.'

Dan had ik er een kwartier of zo van gemaakt. Ja of geen kamertijd dan.'

9 Nachtdienst

Nachtdienst is een van de onderwerpen die de kinderen uit de focusgroepen hebben ingebracht. Het werd een van de woorden op de themakaarten waarop de kinderen tijdens de interviews vrij op konden associëren. Zij vertellen veel over geluidskastjes op de kamer, de camera op de gang en het geluid dat het communiceren met de nachtdienst met zich meebrengt.

Het feit dat er 's nachts iemand is, vinden de kinderen belangrijk. Want wat moet je anders als je ziek wordt, bang bent, er ruzie is, je moet overgeven, een bloedneus krijgt, in je bed plast of naar gedroomd hebt?

'Ik vind het wel een beetje fijn dat er een nachtdienst is. Als je bijvoorbeeld iets ziet of dat je je een beetje veilig voelt, of ziek en dan kan je altijd roepen.'

'En als er dan bijvoorbeeld iets is, dan kun je daar door praten. En dan komen ze naar ons toe. Of bijvoorbeeld als je ruzie in de gang hebt. Dan komen ze. En hun houden heel de ... hun houden de gang in de gaten. En ... alles houden ze in de gaten tot heel de nacht door. Van twaalf tot zeven.'

Dat de nachtdienst op afstand zit, vinden de kinderen minder fijn. Het duurt soms te lang voor er iemand is en het gebruik van camera's op de gang geeft sommigen een unheimisch gevoel.

'Ik vind eigenlijk nachtdienst wel een beetje eng hoor. Een luispreker en als ik uit de wc kom denk ik dat er iets gezegd over wordt.'

'Waarom niet gewoon in een kamer naast ons?'

'Moest ik poepen en toen kwam er pas om iemand om half negen. Toen had ik in mijn onderbroek gepoept. Zo erg nodig moest ik. De deur zat op slot met een dopslot.'

En wat gebeurde er toen?

En dat ik het op moest ruimen.'

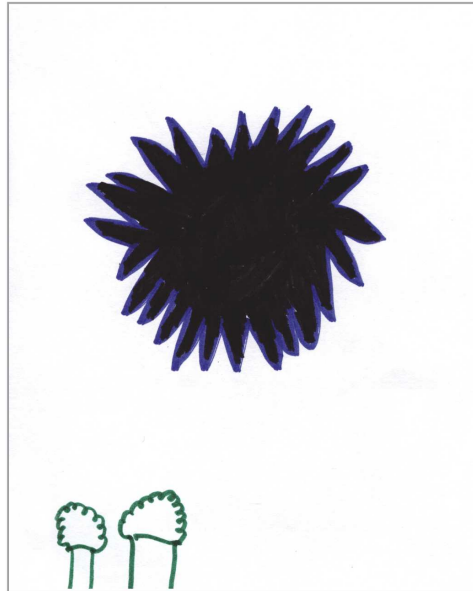
'Nachtdienst is iemand die 's nachts werkt die dan op de kinderen let. Die dan in een kamertje op de camera's kijkt. Heeft die al die beeld van camera's. Ja, ik vind het echt belachelijk. Camera's nou, dat moet je bij kinderen niet mee omgaan. Dat hoort gewoon niet. En een luidspreker ook niet.'

Geluid is een belangrijk begrip als het om de nachtdienst gaat. 's Nachts in een leeg gebouw klinken geluiden hard. De stem van de nachtdienst door het kastje of het gerinkel van sleutels dringen flink door. Kinderen schrikken en worden er wakker van. Als ze zelf de nachtdienst nodig hebben moeten ze, in hun beleving, hard roepen. Ook dat maakt geluid en verstoort de rust.

Verbeterpunten nachtdienst:

- minder lawaai maken met sleutels;
- stem van nachtdienst uit geluidskastje minder hard zetten;
- minder hard moeten roepen naar de nachtdienst.

Omdat je toch liever thuis wilt wonen bij je ouders

Het vervelendste plekje is het donkere bos, waar ik een keer verdwaald ben. Alleen de maan was er en de stralenstekels van de duisternis.

Jongen, 11 jaar

'Die sleutels die zijn irritant. En dan word ik steeds wakker en daar kan ik ook niet tegen. Kijk ... kijk, daar voor zit toch een deur. Die moeten ze dan open draaien. En dan hoor ik de sleutels. Dan word ik wakker. En dan word ik heel chagerijng.

Hoe zou jij dan liever willen dat het zou gaan? Met die nachtdienst?

Dat ze gewoon heel zachtjes pakken. (...) En dan nemen ze hem mee naar daar. En dan doen ze hem daar maar in hun zak.'

'Nachtdienst. Nou daar heb ik helemaal geen problemen mee. Ik vind het juist zo handig. Want eigenlijk zou ik het nodig handiger vinden als hier mensen, de leiding gewoon blijven slapen. Dat zou veel leuker zijn.'

'Als je ergens mee zit of je hebt hoofdpijn of weet ik het wat. Dan kan je daar mee contact maken. En dan komen ze je een paracetamol brengen of zo. Dan zeg je: nachtdienst [met stemverheffing]. Maar je moet best wel behoorlijk hard gillen hier. Als je zacht gaat praten dan horen ze het niet. En als je hard praat dan kan heel de woning mee luisteren.'

'Ze moeten die luidspreker wat zachter zetten. Die toetert in mijn oren, joh!'

'Alleen ja ze praten een beetje hard door dat systeem. Maar dat heb ik al gevraagd of ze dat zachter willen zetten. Voor de nacht natuurlijk. Ja, iedereen legt te slapen. En dan ineens bla, bla. Dat is heel hard. Maar ze kennen zo zacht praten als ze willen. Het ligt gewoon aan het systeem, aan het microfoontje.'

'Nou als je niet goed kan praten, dan zwaai je bij de camera. Dan wordt er afgesproken met groepsleiding. En ja je kan de nachtdienst door een microfoontje roepen op je kamer want die hangt daar dan. Alleen je moet heeeeeeeel hard roepen. Zo van: nachtdienst [verheft zijn stem]. Het zijn allemaal verschillende mensen. Maar die hebben dezelfde stem daarop. En dan zeggen ze van: ja wat is er?. En dan kunnen ze je vragen beantwoorden. Maar meestal moet ik de nachtdienst roepen als Liesje loopt te huilen. Zo van HIIIIII [doet alsof hij huilt]. Dan zeg ik 10 keer: oproep nachtdienst.'

Het is niet aan de kinderen gevraagd of ze liever nacht- of slaapdienst van een groepsleider hebben. Tien van de achtendertig kinderen vertellen uit zichzelf dat zij de voorkeur geven aan een slaapdienst. Hierbij zijn de kinderen van de buitengroep niet meegerekend want daar is geen nachtdienst maar slaapdienst. Zij hebben overigens geen klachten over de manier waarop het toezicht in de nacht bij hen geregeld is.

'Ik vind eigenlijk dat de leiding die zou hier moeten slapen.'

'Je voelt je veiliger als ze dichterbij zijn. Dan hoeft je ook niet door zo'n eng kistje te roepen. Er moeten slaapdiensten komen.'

'Er moet gewoon een leiding hier op de groep slapen. Als je een bloedneus hebt, kan je helemaal nergens heen.'

Omdat je toch liever thuis wilt wonen bij je ouders

Het leukste plekje is de kinderboerderij. Je mag wel vaak de pony's borstelen of wandelen. Gister had ik een boerderijclubje. Daar mag je met alle dieren; eerst de geitjes, dan de pony's, dan de ezels of de varkens, schapen. Eten geven en borstelen.

Meisje, 12 jaar

10 Buiten

Het woord 'buiten' is een door de kinderen uit de focusgroepen bedachte verzamelnaam voor van alles dat zich niet in de woningen van de Hondsborg afspeelt. Kinderen vertellen veel over 'buiten', als reactie op de themakaart maar ook in andere delen van het interview. Ze vertellen graag over 'buiten'. Het 'buitenleven' op de Hondsborg speelt zich af op het Hondsborgterrein waarop de groepen (woningen) met tuin of speelplaats, het hoofdgebouw, de school, de villa en voorzieningen als de kinderboerderij gesitueerd zijn. De geïnterviewde kinderen van de 'buitengroep' die niet op het terrein is, bedoelen met 'buiten' de tuin bij de woning.

10.1 Beleving van buiten

Vrijwel alle kinderen ervaren het feit dat er de Hondsborg een groot terrein heeft als een kwaliteit van het verblijf op de Hondsborg. Er is veel ruimte om te spelen. Dat wordt gewaardeerd en er wordt volop gebruik van gemaakt.

Juist vanwege het feit dat ze wonen op een terrein met zoveel ruimte en mogelijkheden om te spelen, ervaren de kinderen het als vervelend als ze daar geen toestemming voor krijgen of door het picto-systeem maar een beperkte tijd naar buiten mogen. Meerdere kinderen klagen over het feit dat ze niet alleen op het terrein mogen, terwijl ze zelf vinden dat ze dat best kunnen.

'Als je een groepsbeloning hebt dan mag je naar het bos of dingen. Meestal zijn we hier op het terrein. Maar dan doen we ook leuke dingen hoor. Dan kan je gewoon een stukje lopen. Gewoon ja sommigen mogen niet alleen over het terrein, die gaan gekke dingen doen.'

En wat vind jij het leukste om buiten te doen dan?

Naar de kinderboerderij. En soms gaan we wel eens zelf naar het bos. Maar dat is maar een stukje. Dat is zomaar rondom de Hondsborg zo helemaal rond.'

'Ik zou graag willen dat ik ook buiten de tuin was. Op het terrein kan je allerlei dingen doen. Je kan skaten, je kan fietsen, voetballen, skelters.'

'Een half uur naar buiten! Dat is ook niet veel.'

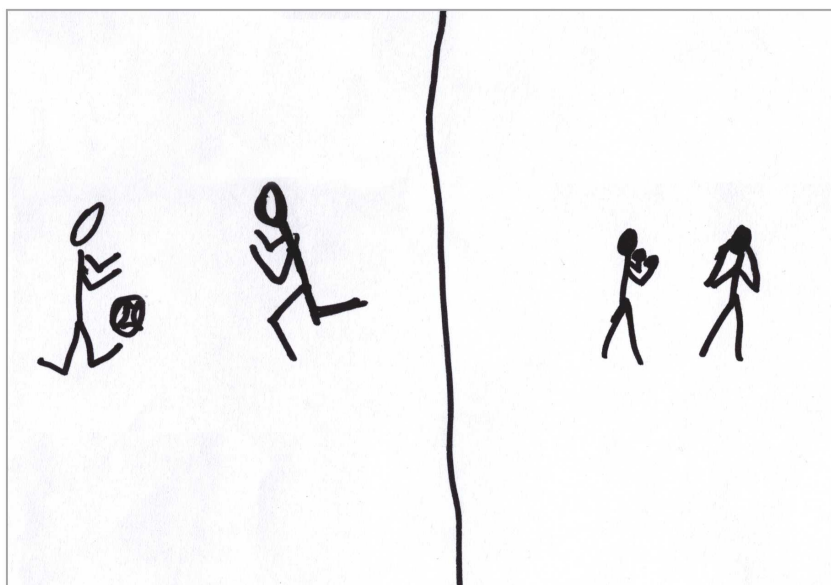
'Maar ik vind het ook niet zo leuk dat ik niet naar buiten mag. En ik mag ook niet over het terrein. En ik mag ook niet in het bos. En ik mag ook niet 's avonds naar buiten. En dat vind ik echt stom. 's Avonds naar buiten wil ik.'

Waar wil je dan 's avonds heen.

Ja, gewoon naar huis. Soms denk ik wel eens: ik ga wegllopen. Maar dan denk ik: nee, doe maar niet anders mag ik dadelijk niet meer naar huis.'

Aspecten van 'buiten' die belangrijk zijn: het buiten zijn an sich, het buiten kunnen spelen, en het met kunnen optrekken met andere kinderen (vrienden). Voor sommige kinderen is het ook belangrijk dat je buiten even minder in het zicht van de leiding bent. Dat geeft mogelijkheden om een geheime hut te maken, stiekem een sigaretje te roken of je liefje een kusje te geven.

Omdat je toch liever thuis wilt wonen bij je ouders

Ik vind het fijn dat je kan voetballen. Ik teken het liefste met zwart want ik kleur niet altijd alles in. Ik vind het altijd het leukste om met zwart te tekenen. Dat ben ik nou zelf en hier komt een andere aan rennen. Ik voetbal meestal met J, dus dat is J. Hij is wel een goede vriend en heel grappig. (...)
Af en toe een beetje ruzie maar. Ja, dan is het gewoon handje schudden en het is weer voorbij. Gisteren ben ik nog eens goed kwaad geweest. En heb ik hier flink tegen de deur aan zitten stampen.

Jongen, 11 jaar

Omdat je toch liever thuis wilt wonen bij je ouders

'Buiten. Vrijheid.'

'Buiten. Daar kan ik gewoon mijn energie kwijt. Handstand oefenen. Salto.'

'Naar de bouwhutten en dan gewoon een beetje op het terrein. Niemand krijgt dit toch te horen?'

Nee, nee.

'En dan soms nemen we dan shag mee en dan gaan we stiekem op het terrein roken. En dan gaan we altijd bij de receptie kijken waar ook al weer die camera's hangen.'

Op het terrein voetballen de kinderen graag. Ze spelen er tikkertje en verstoppertje, skeeleren, fietsen, wandelen enzovoorts.

'Skelteren. Dat ik keihard kan slippen. En dan hoor je een heel hard geluid. Ik ga ook altijd met D. Ga ik ook samen. En dan gaan we ...dan gaan we niet achteruit. En ik op mijn rem. En dan kiepert keihard naar achter. Hahaha. Ja, dan gaat die met zijn skelter om. En dan gaat die weer terug. En dan ligt D. met de stoel daarachter. Hahaha.'

'Maar in de weekend in, op de Hondenberg is het meestal wel leuk als ik buiten speel met andere kinderen. Als we meer rustiger dan zijn. Niet veel kinderen die altijd druk doen en zo. En bemoeien.'

De belangrijkste voorzieningen op het Hondsbegterrein vinden de kinderen de kinderboerderij, de plaatsen waarop gevoetbald kan worden en het zwembad.

Het buiten in de natuur zijn is een aspect dat veel kinderen prettig vinden. Buiten geeft de rust die in de drukke groep niet altijd te vinden is.

Er zijn kinderen die vinden dat er teveel bomen op het Hondsbegterrein staan. Zij vinden dat vervelend omdat het er daardoor zo donker kan zijn. De vijver met fontein bij de grote villa en het parkachtige ontwerp met bloemen vinden meerdere kinderen een mooie plek waar zij van houden.

'En nou alles over buiten. Nou vind ik alles goed. Er lopen muizen, en alles wat je kan vangen. Dus daar heb ik geen problemen mee.'

'Lekker buiten en in de vrije lucht. Lekker een beetje spelen, daar mag je wel doen wat je wil. Schommelen, voetballen, skelteren, fietsen.'

'Laatst ging ik met een vriend ging ik bij de grote villa ging ik voetballen. En gingen we stoppen. En toen gingen we gewoon op het grasveld liggen. En toen een beetje praten.'

'Het is helemaal niet leuk om in het bos te wonen. Ik vind eigenlijk dat die bomen weggekapt moeten worden. Ik vind wel dat we een beetje de lucht moeten kunnen zien.'

'Kikkers zoeken. J. is zeg maar mijn beste vriend. En daar ga ik mee zoeken altijd.'

Omdat je toch liever thuis wilt wonen bij je ouders

Je mocht zelf kiezen.
Ik dacht even na, even
nadenken en dan kiezen.
Ik wil het interview bij de
villa. De waterval. Een mooie
villa. Zo'n mooi uitzicht.
Jongen, 10 jaar

'Het terrein is gewoon super. Ik vind het echt heel mooi. Rustgevend in de bossen. Dieren ook dat vind ik ook heel super dat ze dat hebben. Dan kan je gewoon die beestjes gaan aaien. (...) Rustgevend, de bomen de natuur. Het is gewoon dat je midden in de natuur zit. Maar ja als je uit een stad komt dan heb je wel zoiets van: boeren [lacht].'

10.2 Wensen omtrent buiten

De meeste wensen die de kinderen hebben komen niet zozeer voort uit een ervaren tekort als wel uit de wens om nog meer plezier buiten te kunnen hebben. Om het buitenspelen en zijn nog leuker te maken, wensen zij nog meer speelattributen of voorzieningen. Zo zijn er meerdere kinderen die een groter zwembad zouden willen of nog meer beesten op de kinderboerderij.

'Sowieso zou ik dan nog wel meer, sowieso zou ik dan nog wel meer paarden op de kinderboerderij willen. Dan zouden op de kinderboerderij allerlei paarden staan allerlei verschillende kleuren paarden.'

'Ik praat heel vaak met paarden. Ik knuffel ook vaak.'

Zij uiten ook wensen die te maken hebben met de speelmogelijkheden rondom de groep. Uit hun verhalen blijkt dat de ene groep andere speeltoestellen en –mogelijkheden heeft dan de andere. Het was voor de onderzoekers ondoenlijk na te gaan in welke groep wat aanwezig is en wat waar ontbreekt. De nu volgende lijst is dan ook meer een checklist van dingen waar de kinderen graag mee spelen dan een opsomming van zaken die ontbreken. De kinderen spelen graag met, op of in:

- trampolines;
- skelters;
- speeltoestellen zoals schommels, klimrekken, glijbaan;
- fietsen;
- zwembadje bij de groep;
- zandbak;
- skeelers;
- voetballen;
- voetbalgoals;
- basketballen;
- springtouw;
- badmintonrackets.

Wat voor al de zaken op bovenstaande lijst geldt, is dat de kinderen graag willen dat de spullen in goede staat zijn. Het is vrijwel het enige kritiekpunt dat zij hebben als het om 'buiten' gaat.

'Dat er goede fietsen op de groep komen. Nu zijn ze half kapot.'

'We hebben ook badmintonrackets waarvan we soms nog maar een hebben of ze zijn misvormd of weet ik veel wat.'

'Als ik picto's moet doen enzo, gewoon buiten, dan vind ik dat saai, omdat er helemaal niks is te doen, omdat alles kapot is en zo. De skelter of de fiets.'

Omdat je toch liever thuis wilt wonen bij je ouders

'In de tuin is alles kapot. De fietsen zijn kapot. Hier is bijna alles kapot. De skelter is helemaal kapot. Die gaan ze vandaag nakijken.'

'Iets betere schommels want deze houten balk dan, als je hier naar buiten kijkt, zie je dan net die houten balk die is dan half verrot en dan zo meteen als ik bijvoorbeeld daar dan een keer aan het schommelen ben, en ik ga dan best wel hoog en dan val je in een keer naar beneden en dan kan er van alles gebeuren. En dan knal je zo... Ja, er staat hier een hele oude wipkip en daar wordt niks mee gedaan, zelfs M. speelt er niet mee en die is heel erg kinderlijk.'

11 Rustkamer

Er is door de interviewers niet naar de rustkamer gevraagd, maar het onderwerp werd zo vaak en met zo'n negatieve lading genoemd in de interviews dat we er een apart hoofdstuk aan wijden.

Niet alle groepen op de Hondenberg hebben een rustkamer. Volgens opgave van de Hondenberg wonen er van de 47 geïnterviewde kinderen 18 in een groep wonen waar een rustkamer is. Er zijn ook 18 kinderen die spontaan over de rustkamer vertellen. De mening van andere kinderen over de rustkamer is niet bekend omdat er niet naar is gevraagd. Het onderwerp stond niet op de vragenlijst. Als kinderen over de rustkamer begonnen, hebben de interviewers verkennende vragen gesteld in de trant van wat is een rustkamer, waar is die voor, hoe ziet een rustkamer eruit. Meerdere malen lieten de kinderen tijdens de interviews de rustkamer zien.

De rustkamer bleek voor de kinderen beladen onderwerp te zijn. De kamer wordt door hen ook isoleercel, gevangenis en strafkamer genoemd. Als zij erover vertellen gebruiken ze veel woorden die een gevoel uitdrukken. De kamer wordt geassocieerd met boosheid, pijn (van de polsklem) en aan je lot overgelaten worden. In onderstaand interviewfragment komen al deze facetten aan de orde:

'Het is een hele dichte cel, weet ik veel wat dat is

Ja

Die baas van de Hondenberg die weet dat wel

Ja oké. Je zei: dat helpt niet

Nee, dat helpt niet, nee.

Waar moet dat voor helpen dan

Ja, ze flikkeren je in de rustkamer. En dan denken ze, de rustkamer, je wordt rustig en dan kan je wel weer op de groep. Nou als ik in de rustkamer wordt gegooid dan word ik juist bozer hoor.

Oké. Hoe word jij dan rustig?

Je moet me gewoon buiten laten fietsen

Oké.

En dan word ik rustig.

Ze moeten je laten fietsen en dan moet je niet naar de rustkamer?

Nee

Nee nou. Dat heb je duidelijk verteld.

Als ze me in de rustkamer flikkeren en ik krijg veel blauwe plekken. En ik word steeds zo neergelegd. Zo met je handen op je rug, zo krk en je benen helemaal zo. Zo krkt, ahh en zo. Ja, daar heb ik echt geen zin in hoor. En die stomme polsklem zo krk

Wat is dat een polsklem

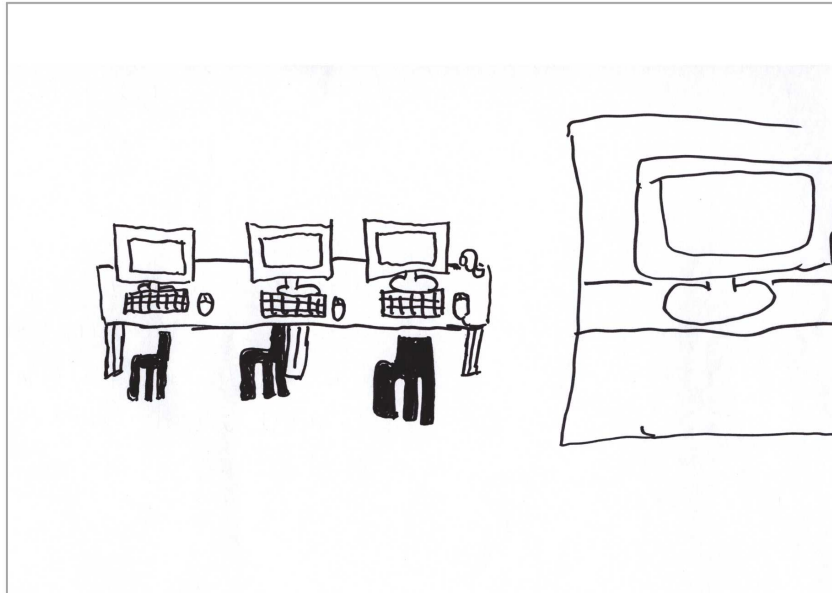
Ja, dan doen ze zo, krk en dan doen ze me zo naar de kamer. En dan zeg ik: ahh dat doet pijn. Maar dat boeit hun helemaal niks.

Nee, dus dat vind jij heel vervelend

Ja, ik ook hoor want dan mis ik mijn knuffel.'

De kinderen weten dat de rustkamer bedoeld is om tot rust te komen. Sommige kinderen vinden het helpend of slim bedacht, maar de meeste menen dat er betere manieren zijn om tot rust te komen:

Omdat je toch liever thuis wilt wonen bij je ouders

De fijnste plek is de internetkamer. Daar staan 3 computers en 1 computer heeft een webcam. Dan kan ik lekker chatten. Er staat ook een kast met een grote tv.

Meisje, 13 jaar

Omdat je toch liever thuis wilt wonen bij je ouders

- even buiten wandelen;
- buiten fietsen;
- naar je kamer;
- praten met de leiding;
- rustig het kind benaderen;
- je familie bellen;
- naar een kamer die niet op slot gaat.

Een veertienjarige jongen verwoordt het als volgt:

'Kijk, ze willen een kind rustig houden in de rustkamer ten eerste. Ik vind ook dat ze hem ook niet op slot moeten doen. Want sommige kinderen kunnen daar niet tegen. En gaan nog erger worden. En die kunnen dan nooit meer rustig worden. En dan zit je er 's avonds en 's nachts nog mee. En mijn vader heeft gezegd en opgeschreven dat ik niet de rustkamer in hoef. Nou ik weet het nog een keer met B., maar toen heeft ze hem open gelaten voor mij. Maar ja, ik vind gewoon dat ze de rustkamer, ja ik vind het gewoon niks. Dan kun je beter zeggen van: ga naar je kamer. En kan je niet rustig worden. Dan kunnen ze beter met je gaan praten. Of je zelf rustig houden maar niet in de rustkamer. Dat lijkt net een gevangenis dat ze je op sluiten met alleen maar zo'n kussentje.

Oké. Nou je geeft gelijk al een goeie tip ook. Dat je zegt van: je kan beter dus beter op je kamer zitten als je en met iemand praten.

Ja, en niet opgesloten in de rustkamer waar helemaal geen raam zit. Het lijkt net op een gevangenis. Als je daar in zit. En ik word daar nog gekker van.'

Het gebruik van de polsklem en rustkamer maakt ook grote indruk op de kinderen die het niet zelf aan den lijve ondervonden hebben. Een meisje legt uit wat de polsklem is:

'Als je bijvoorbeeld druk bent. Of je bent niet meer te beheersen. Dan pakken ze je pols zo. En dan houden ze hem zo naar achter. En als je dat niet dan pakken ze ... een hand draaien ze zo om. En dan leggen ze ze alletwee zo. En dan gaan ze op je benen zitten. En of op je rug en dan word je stil en kalm gehouden. En dan springen ze me ... duwen ze op de pieper. En dan komen van alle kanten komen groepsleiding aan. En die gaan hun helpen om op je te gaan zitten en naar de rustkamer te brengen.

Poeh! Zo! En in de rustkamer word je dan rustig.

Ja, dat zeggen ze.

Zeggen ze. Wat vind jij er van?

Ik heb er nog niet in gezeten.'

Een meisje noemt de rustkamer als de vervelendste plek in haar leven. Ze is er nog nooit geweest maar:

'Dat is een kamer en dan net een soort van cel is het en dan heb je een zo'n net zo iets als dit dan, niet echt een bed maar een vierkant ding en daar kan je dan opzitten en dan heel veel kinderen gaan er heen om rustig te worden en dan ik heb heel veel kinderen er heen zien gaan. (...)Ja, er hangt dan een camera en dan heb ik een keertje op gekeken, dat vind ik wel eng want dan zie je dan dat ze dan echt van alles proberen muren door te slaan ramen in te slaan. Dat lijkt me echt de vervelendste plek.'

12 Als kinderen het voor het zeggen zouden hebben

12.1 Inleiding

Aan het eind van het interview zijn drie vragen gesteld over wat de kinderen zouden doen of laten als zij de macht hadden. Het gaat om de volgende vragen:

26. Als jij de directeur van de Hondenberg zou zijn, wat zou je dan veranderen?

27. Als jij de directeur van de Hondenberg zou zijn, wat zou je dan zo laten?

28. Als ik kon toveren, zou ik ...

12.2 Directeur

Mede doordat de brieven over het onderzoek door de directeur zijn ondertekend en zij daarin heeft gevraagd of de kinderen (haar) willen vertellen hoe zij het op de Hondenberg hebben en wat er beter kan, vatten veel kinderen haar vraag persoonlijk op. Ze richten zich soms via de cassetterecorder rechtstreeks op de directeur of maken opmerkingen dat de interviewers iets vooral tegen de directeur moeten zeggen:

'Krijgt de baas dit ook? Even voor de duidelijkheid. Want de baas hoort dit ook. Baas ik wil dat, de baas van Hondenberg. Hoe heet die?

Annemiek heet ze

Annemiek, ja de baas van de Hondenberg bedoel ik. Ik heb een vraag aan jullie: willen jullie alsjeblieft de rustkamer, zorgen dat ze me niet meer met de polsklem vastpakken. Want dat doet pijn. (...) Ik zou zeggen. Als jullie nog een keer de kinderen vastpakken dan pak ik jullie effe vast.'

Uit de antwoorden op de vragen over de directeur wordt duidelijk hoe de kinderen zich de directeur voorstellen. De directeur is iemand die het druk heeft en veel computert of met papieren bezig is. De directeur is iemand die de macht en het geld heeft. Het is dus iemand die ervoor kan zorgen dat er allerlei voorzieningen op de Hondenberg komen of blijven, die de baas is van het personeel en die macht heeft om over kinderen te beslissen. Meerdere kinderen merken op dat de directeur zich meer met kinderen bezig zou moeten houden of met zaken die voor kinderen belangrijk zijn:

'De mensen die dat allemaal besluiten. Ik weet ook niet wie dat zijn. Maar er zijn hier kennelijk mensen hier die besluiten nemen over de kinderen die niet eens de kinderen kennen. En nee ik ben er heel erg tegen. De groepsleiding werkt met ons en ik vind niet dat mensen het recht hebben om te zeggen van: jij gaat daar heen en jij daar. Jullie gaan de regels veranderen. Ze kijken helemaal niet naar ons. Niemand kent ons, alleen de groepsleiding. (...) Sowieso meer met de kinderen bezig zijn. In plaats van met papieren. Ik heb de directeur nog nooit gezien. En ik woon hier al anderhalf jaar. Dat de directeur eens komt vragen van: hoe is het nou. Gewoon meer vragen aan de kinderen. Ook wat hun leuk vinden. En niet zelf besluiten.'

Als de kinderen de directeur zouden zijn, oftewel de macht zouden hebben dingen te veranderen, dan zouden zij zorgen voor:

- minder regels (geen kamertijd, langer spelen, meer buiten, langer computeren);

Omdat je toch liever thuis wilt wonen bij je ouders

- het feit dat kinderen naar huis gaan;
- veranderingen met eten ('s avonds wam eten, meer kunnen kiezen wat je eet);
- nog meer speelmogelijkheden buiten (groter zwembad, grotere tuin, speeltuin, meer dieren in de kinderboerderij, trampolines, skelters);
- meer speelmogelijkheden in de woning (meer playstations, aansluiting op internet, nieuwere spullen);
- meer vrijheid (buiten het terrein mogen, alleen op het terrein lopen, alleen naar huis reizen);
- meer vaste groepsleiding (minder invallers).

De kinderen noemen meer dingen die zij veranderd willen hebben dan dingen die zij zo zouden laten. De kinderboerderij wordt het meest genoemd als iets dat beslist moet blijven. De leiding en de school worden ook meerdere malen genoemd als iets dat moet blijven.

12.3 Toveren

Anders dan de vraag naar wat een kind zou doen als directeur, geeft de vraag naar de kinderen als tovenaars ook mogelijkheden om antwoorden te geven die niet over de Hondsborg gaan en fantasieantwoorden. Van de 41 kinderen die de vraag beantwoord hebben, zijn er maar drie die een verbeterpunt op de Hondsborg noemen (groter kamer, Tv op kamer). Tien kinderen zouden veel geld toveren om een auto, fiets, speelgoed, luxe dingen, eigen huis of pretpark van te kopen. Twee kinderen zouden dieren toveren, waardoor ze minder eenzaam zouden zijn.

Maar het overgrote deel, 20 kinderen, zouden toveren dat ze thuis bij hun familie waren. We laten enkele kinderen aan het woord:

'Als ik kon toveren, zou ik mij hier wegtoveren.'

'Dat ik voor altijd naar huis mag en dat mijn moeder beter wordt.'

'Ik wil altijd en eeuwig naar huis.'

'Wat zou je dan willen toveren?'

Dat me broer hier is.'

'Nou, dan zou ik toveren dat ik hier niet meer zou zijn. Of als ik mocht wensen dan zou ik willen wensen dat ik voor altijd kon wensen, hé. En dan zou ik dan wensen met al die wensen zou ik dan wensen dat ik hier eerder weg was. En dat ik wat mensen mocht meenemen die ik wel aardig vond. Hierzo op de groep.'

'Eh dat ik thuis kon wonen.'

Dat je thuis kon wonen. Zou je dan doen. En hoe zou je dat voor elkaar krijgen als je dat toverde? Moest je dan iets speciaals?

Mijn voogd.

Je voogd?

Wegtoveren.'

13 Samenvatting en conclusies

13.1 Inleiding

De Hondenberg is een landelijk werkende instelling voor observatie, diagnostiek en specialistische behandeling voor kinderen en jongeren met een verstandelijke beperking, psychiatrische problemen en/of gedragsproblemen. De Hondenberg wil serieus werk maken van cliëntenparticipatie en heeft WESP daarom gevraagd onafhankelijk onderzoek uit te voeren naar de beleving en mening van de jonge kinderen die op de Hondenberg verblijven (indicatie 24-uurs behandeling). Alle kinderen hebben een verstandelijke beperking.

De Hondenberg wil te weten komen hoe deze kinderen hun verblijf in een groep ervaren. Doel hiervan is het beter kunnen afstemmen van zorg en voorzieningen op de behoefte van de kinderen teneinde hun welbevinden te vergroten. De Hondenberg wil de resultaten benutten voor beleidsvorming en belangrijke verbeterpunten uitvoeren.

De centrale vraagstelling in het onderzoek is: Hoe ervaren jonge kinderen met een (licht) verstandelijke beperking hun verblijf in de Hondenberg?

Deelvragen zijn: Welke aspecten van de zorg vinden de kinderen belangrijk? Wat is hun mening over de verschillende aspecten van zorg? Welke aspecten behoeven volgens hen verbetering? Hoe zouden die aspecten volgens de kinderen verbeterd kunnen worden?

Er is een participatief en kwalitatief onderzoek uitgevoerd. Door middel van focusgroepbijeenkomsten met 16 kinderen uit de doelgroep en een experiment met een foto-inventarisatie zijn de onderwerpen vastgesteld die kinderen in de Hondenberg belangrijk vinden. Deze onderwerpen zijn gebruikt in het ontwikkelen van de vragenlijst. Vervolgens werden er in september/oktober 2007 diepte-interviews gehouden. De interviews zijn opgenomen met audioapparatuur en woordelijk uitgetypt.

Van de 54 benaderde kinderen, zijn er 52 geïnterviewd. Dat is een respons van 96%. Dit is voldoende om representatieve uitspraken te kunnen doen over de belangrijkste trends. Er werden kinderen in de leeftijd van 7-14 jaar geïnterviewd. Van 47 interviews (met 16 meisjes, 31 jongens) was de kwaliteit voldoende om geanalyseerd te worden. De interviews duurden gemiddeld 49 minuten. De meeste interviews werden gehouden op een door het kind uitgezochte plaats.

13.2 Beleving van het verblijf op de Hondenberg

Volgens de geïnterviewde kinderen is de Hondenberg een instelling met woningen (groepen) waar je heengaat als er problemen thuis zijn of je iets moet leren. De meeste kinderen kunnen vertellen waarom kinderen in het algemeen of zichzelf op de Hondenberg verblijven. Leren omgaan met boosheid, ruzie thuis, gedrags- of gewichtsproblemen worden het meest genoemd. Over de effecten van het verblijf en hoe het leren op de Hondenberg precies plaatsvindt, beginnen ze zelden uit zichzelf. Ze noemen wel allerlei uiterlijke kenmerken die met de behandeling te maken hebben (picto's, werkmap, stippendieet), maar lijken niet het verband te leggen met het doel van hun verblijf. Hetzelfde geldt voor de vrijheden die kinderen moeten verdienen in stappen; ook daarvan is de bedoeling hen niet altijd duidelijk.

Het verlangen naar huis is groot. De meeste kinderen willen eigenlijk niet op de Hondenberg zijn. Ze willen naar hun ouders of andere familieleden. Tweederde van de kinderen zegt expliciet hun familie te missen. Dit gegeven bepaalt voor een groot deel hun gevoel van welbevinden. 44% van de kinderen vinden het niet fijn op de Hondenberg, 20% wel. De rest heeft geen uitgesproken positieve of negatieve reactie; zij vinden het soms wel en soms niet leuk, maar zijn meestal liever thuis. De meeste kinderen (83%) noemen thuis als de plaats waar zij in hun leven het liefst zijn. Iets minder dan de helft noemt de Hondenberg als plaats in hun leven waar zij het het vervelendst vinden.

Als leukste momenten tijdens het verblijf noemen de kinderen de gezamenlijke uitjes; activiteiten met een of meerdere groepen van de Hondenberg zoals naar een attractiepark, een groot zwembad of speeltuin. Het weg zijn, de gezelligheid en het lekker kunnen spelen zijn daarin de belangrijkste elementen.

De leukste momenten op de Hondenberg zijn de momenten waarop de kinderen spelen, meest buiten. Ze vinden het fijn om buiten te spelen op het terrein, naar de kinderboerderij te gaan, te voetballen en te spelen met vrienden. Het buiten kunnen zijn wordt zeer gewaardeerd. Het is het onderwerp waar de kinderen unaniem het meest over te spreken zijn. Ze genieten van de buitenlucht, verkennen het terrein en maken gebruik van fietsen, skeelers, skelters of gaan op de trampoline en schommel. Het is de kinderen een doorn in het oog als deze zaken oud of kapot zijn, hetgeen zij nogal eens beweren.

De kinderen zijn minder graag in de groep dan buiten. De helft noemt (een ruimte in) de woning als vervelendste plek op de Hondenberg. School wordt het meest genoemd als leukste plekje, daarna de kinderboerderij, woning en het zwembad/snoezelruimte.

Toch uiten ze zich meer in positieve dan in negatieve zin over de woning. Ook hier is vooral het kunnen spelen voor hen belangrijk. Bij het spelen in de groep zijn computers en playstations de belangrijkste attributen. De kinderen vinden het belangrijk dat er genoeg computers en playstations zijn (of komen), willen graag internet op de groep kunnen gebruiken en/of een internetcafé op de Hondenberg.

Als leuke momenten noemen de kinderen de momenten dat er 'iets leuks' gedaan wordt, bijvoorbeeld op woensdagmiddag of in het weekend.

De kinderen waarderen hun eigen kamer waar ze eigen spullen, kaarten, foto's en posters hebben. Ze vinden de kamers wel klein en zouden graag zelf de kleur van de muur mogen bepalen. Meer kleur is ook belangrijk in de woonkamer; het draagt bij tot een gezellige sfeer.

Het verblijf op de Hondenberg kent ook nare momenten. Vooral tijdens kamertijd voelen kinderen zich niet prettig. Ze voelen zich dan eenzaam, zijn boos en verdrietig en vervelen zich. De meeste kinderen zien het nut van de kamertijd niet in. Vaak wordt gedacht dat kamertijd is omdat de leiding dan even de handen vrij heeft. De kinderen vinden de kamertijd te vaak, te lang en voor veel kinderen onnodig. Het feit dat de leiding hen geregeld langer op de kamer laat zitten dan is afgesproken, leidt tot verontwaardiging.

Naar is het ook als de leiding de polsklem toepast of een kind naar de rustkamer moet. De kinderen vinden dat de leiding de kinderen geen pijn mogen doen. Het gebruik van de rustkamer leidt volgens hen vaak tot het tegenoverstelde van wat ermee beoogd wordt: kinderen worden er niet rustiger maar bozer van. Ook voor kinderen die zelf niet naar de rustkamer hoeven, is de aanwezigheid ervan bedreigend.

Situaties waarin de keuzevrijheid van de kinderen beperkt is of wordt, vinden zij vervelend. Dat blijkt uit wat zij zeggen over het maken van 'afspraken' (wat kinderen gaan doen gedurende een kwartier of half uur), de rustkamer, kamertijd, het niet alleen over het terrein mogen of het tijdstip van het eten. Vaak begrijpen zij niet waarom bepaalde dingen

gebeuren en waarom het niet anders kan. Ze vergelijken de situatie van de Hondenberg dan met die van thuis of andere kinderen; daar is ook geen rustkamer, kamertijd, nachtdienst of warm eten tussen de middag. Ook het eten is thuis lekkerder; de meerderheid van de kinderen vinden het warm eten meestal of altijd niet lekker.

De kinderen vinden het belangrijk dat er 's nachts iemand is (de nachtdienst), maar zouden het fijner vinden als die persoon meer in de buurt is. Ook hebben ze last van de geluiden die de nachtdienst met zich meebrengt. Ze schrikken ervan en worden er wakker van.

Er zijn veel regels in de groepen. Die regels zijn geregeld aanleiding tot discussie maar lijken zelden aanleiding tot een gesprek. De kinderen maken tenminste geen melding van het feit dat zij op enigerlei moment invloed op de inhoud van de regels hebben gehad. De kinderen vinden regels nodig omdat het anders een onveilige puinhoop zou kunnen worden.

De regels waar kinderen over vertellen zijn regels die te maken hebben met eten, met de dagindeling en -besteding, vrijheden en gedrag. Ze noemen goede en stomme regels en vinden over het algemeen dat er teveel stomme regels zijn; dat zijn regels die volgens hen niet nodig zijn of waarvan ze het nut niet begrijpen. Een van de stomste regels is kamertijd.

De visie van de kinderen op de leiding wordt sterk bepaald door die regels. De leiding wordt vooral gezien als regelhandhavers. In de woorden van de kinderen: de groepsleiding vertelt de regels, geeft opdrachten en straf, bepaalt de regels, let op of de kinderen zich wel aan de regels houden, controleert, corrigeert en speelt de baas.

Meest gebruikte woord als het over de leiding gaat is 'streng'. De leiding is lief of streng. Naast het handhaven van de regels is de leiding er volgens hen voor het regelen van contact met thuis, praktische zaken, leuke dingen organiseren en ruzies helpen oplossen. Volgens de kinderen is een goede groepsleider iemand die luistert, grapjes maakt, dingen met thuis regelt, aandacht geeft, niet snel boos wordt en soepel met regels omgaat. Het lijkt er op dat er in elke groep wel een paar van die groepsleiders zijn te vinden.

De kinderen vinden het belangrijk dat de leiding de kinderen ook kent. Zij vinden het naar als er invallers zijn of als er veel vaste krachten ineens vertrekken. Ook wordt het gewaardeerd als in een team zowel mannen als vrouwen werken; dan kun je immers zowel mannen- als vrouwendingen doen.

13.3 Verbeterpunten vanuit het perspectief van de kinderen

Vanwege het feit dat de Hondenberg de resultaten van het onderzoek wil benutten voor haar beleid, is de kinderen vaak expliciet gevraagd wat zij zouden willen veranderen en de wijze waarop. Maar ook uit de verhalen die zij spontaan vertellen, is op te maken welke zaken volgens hen het meest voor verbetering vatbaar zijn. We geven eerst de vijf belangrijkste punten die hun welbevinden in negatieve zin beïnvloeden, met daarbij de door de kinderen genoemde mogelijkheden om er iets aan te doen. Op één staat het belangrijkste punt, bij de dan volgende punten is de volgorde willekeurig.

Belangrijkste verbeterpunten:

1. Verlangen naar thuis:

De kinderen willen het liefst niet op de Hondenberg zijn en als ze er toch moeten zijn, willen ze zo kort mogelijk blijven. Ze missen hun ouders en familie. Dat betekent: het verblijf op de Hondenberg waar mogelijk voorkomen door ambulante hulp thuis. Indien de opname onvermijdelijk is dient deze zo kort mogelijk te duren en de kinderen moet

zoveel mogelijk ('vaker') de gelegenheid gegeven worden om contact te onderhouden met hun ouders en andere familie.

2. Kamertijd:

De kinderen beleven de kamertijd als vervelend en onnodig. Zij willen de kamertijd het liefst afschaffen en als dat niet kan, alleen voor kinderen die het echt nodig hebben. Voor die kinderen geldt dan: zo kort en zo min mogelijk en niet langer dan vooraf is gezegd.

3. Nachtdienst:

De kinderen willen liever slaapdienst dan nachtdienst. Ze hebben last van de harde geluiden die met de nachtdienst te maken hebben. Dat betekent: zolang er (nog) nachtdienst is, de geluidsoverlast verminderen zodat de kinderen niet meer wakker schrikken van sleutels, een te harde stem van de nachtdienst door het geluidskastje of het harde roepen om de nachtdienst door andere kinderen.

4. Rustkamer en polsklem:

De kinderen vinden dat de rustkamer weg moet. Dat betekent: waar mogelijk de rustkamer een andere bestemming geven. Waar dat niet mogelijk is, zo min mogelijk gebruiken, alleen als er echt gevaar is en niet als manier om een conflict op te lossen, hetgeen in de beleving van de kinderen soms wel gebeurt. Daarnaast aandacht voor het opvangen van de andere kinderen in de groep als er een kind naar de rustkamer is gebracht.

5. Eten:

De kinderen willen liever 's avonds warm eten in plaats van 's middags en meer invloed op het menu. Dat kan door inspraak in de samenstelling van het menu, het (vaker) koken op de groep en het toestaan van meer dingen op het lust-niet-lijstje.

Naast de bovenstaande punten zijn er andere concrete wensen van de kinderen. Deze wegen minder zwaar dan de eerder genoemde punten, maar behoeven volgens de kinderen wel aandacht. Andere wensen zijn:

- meer aandacht voor het maken van kapot speelgoed, fietsen, skelters en speelattributen;
- zoveel mogelijk activiteiten: uitjes en buitenspelen;
- zoveel mogelijk verschillende spelattributen per groep;
- meer mogelijkheden met computers: meer computers en internet in de groep, groter internetcafé;
- meer playstations in de groep;
- minder (stomme) regels;
- bij het toepassen van regels rekening houden met wat een kind al kan en de leeftijd;
- zo min mogelijk invallers.
- zelf de kleur van de muren van de kamer mogen bepalen;
- meer en meer leuke kleuren in de woning.

Het hieronder genoemde laatste verbeterpunt is van andere aard dan de voorgaande. Zowel uit wat de kinderen zeggen over de leiding en de directeur, als uit de grote respons en het enthousiasme en de betrokkenheid van de kinderen tijdens de interviews, blijkt dat zij het belangrijk vinden dat ze meer gehoord worden. Hierover gaat het zesde belangrijke verbeterpunt:

Omdat je toch liever thuis wilt wonen bij je ouders

6. De kinderen willen dat er vaker aan hen gevraagd wordt wat zij belangrijk vinden en dat er iets gedaan wordt met de punten die zij aandragen. Dat betekent: het maken van een plan van aanpak over de verbeterpunten die de kinderen in de cliëntenraad en dit onderzoek genoemd hebben, een permanent traject van kinderopparticipatie en het trainen (bijscholen) van medewerkers in houding en (communicatie)vaardigheden. Hiermee kan de Hondenberg verder groeien naar een organisatiebrede luistercultuur.

Omdat je toch liever thuis wilt wonen bij je ouders

Bijlagen

Omdat je toch liever thuis wilt wonen bij je ouders

Bijlage 1: brief behandelcoördinatoren

Diagnostiek en specialistische behandeling aan kinderen en jongeren met een verstandelijke beperking en bijkomende complexe gedragsproblematiek

Aan de behandelcoördinatoren van De Hondenberg,

De Hondenberg
Postadres Postbus 10102
5060 GA Oisterwijk
Bezoekadres Hondenberg 5
5062 JT Oisterwijk
Telefoon (013) 52 32 828
Fax (013) 52 32 830
Internet **www.koraalgroep.nl**

Datum
18 september 2007

Briefnummer
07-88

Referentie
HvG/AvL

Doorkiesnummer
933

Betreft
Onderzoek WESP

E-mail
info@dehondenberg.koraalgroep.nl

Beste collega's,

De Hondenberg is er in geïnteresseerd de zorgverlening, behandeling en observatie voortdurend te verbeteren. De ervaringen van de kinderen zelf zijn hierbij van groot belang. Er zijn diverse activiteiten gepland om de ervaringen van de kinderen zelf vast te stellen. Een van deze projecten, dat binnenkort zal plaatsvinden, is het interviewen van kinderen tussen de 6 en 14 jaar die op De Hondenberg verblijven. Door de directie van De Hondenberg is hiervoor een zeer deskundig bureau benaderd, Bureau WESP.

Meer informatie over dit bureau vindt u op <http://www.wespweb.nl/www/frameset.htm>

De interviews met de kinderen worden op een cassetterecorder opgenomen en anoniem verwerkt. Niemand van De Hondenberg komt te weten welk kind wat gezegd heeft. Naar aanleiding van de interviews brengt Bureau WESP een rapport uit dat het management van De Hondenberg kan gebruiken om daar waar nodig verbeteringen in de zorgverlening te realiseren. Zowel de ouders of verzorgers als de kinderen als de behandelcoördinator wordt gevraagd of ze er mee instemmen dat het kind geïnterviewd wordt.

De ervaring van de hiervoor genoemde onderzoekers is dat ook kinderen met een verstandelijke beperking heel goed in staat zijn te participeren in de interviews. Slechts als er sprake is van een acute psychose, electief mutisme of zeer specifieke omstandigheden is deelname contra geïndiceerd. In geval van twijfel adviseren zij om het kind een kans te geven geïnterviewd te worden (het kind kan er twee euro mee verdienen!).

Omdat je toch liever thuis wilt wonen bij je ouders

Volgende week worden alle kinderen tussen de 6 en 14 jaar benaderd. De andere kinderen (onder de 6 en ouder dan 14) worden op een ander moment in de toekomst bij onderzoek betrokken. Indien er een kind is in die leeftijdscategorie waarvan jullie vinden dat het volledig contra geïndiceerd is dat het kind geïnterviewd wordt, dan verzoek ik jullie om dit zo snel mogelijk door te geven aan Jeroen van Lieshout van de cliëntenraad die de praktische coördinatie van dit project voor zijn rekening neemt.

Eventueel kunnen jullie met Xavier Moonen overleggen die dit onderzoek samen met Bureau WESP uitvoert. Zijn telefoonnummer is 0655107583.

Met vriendelijke groet,

Drs. A.M. van Latum
directeur De Hondsborg

Omdat je toch liever thuis wilt wonen bij je ouders

Bijlage 2: brief kinderen

Diagnostiek en specialistische behandeling aan kinderen en jongeren met een verstandelijke beperking en bijkomende complexe gedragsproblematiek

Aan de kinderen van de Hondenberg,

De Hondenberg
Postadres Postbus 10102
5060 GA Oisterwijk

Bezoekadres Hondenberg 5
5062 JT Oisterwijk

Telefoon (013) 52 32 828
Fax (013) 52 32 830
Internet www.koraalgroep.nl

Datum	Briefnummer	Referentie	Doorkiesnummer
18 september 2007	07-90	HvG/AvL	933

Betreft
Interview

E-mail
info@dehondenberg.koraalgroep.nl

Beste jongen of meisje,

De directeur van De Hondenberg, mevrouw Annemiek van Latum, wil heel erg graag dat de kinderen van De Hondenberg het naar hun zin hebben. Ze wil ook dat er op de Hondenberg goede zorg gegeven wordt.

Nu wil ze weten of iedereen het naar zijn zin heeft en of er goede zorg gegeven wordt. Daarom wil ze dat aan alle jongens en meisjes vragen. Ze heeft aan mensen van buiten De Hondenberg gevraagd om kinderen tussen 6 jaar en 14 jaar te interviewen.

Interviewen betekent dat iemand een gesprek met je heeft en je vragen stelt. Een interview is dus géén hulp of test. Het gaat erom te vertellen wat jij belangrijk vindt. Het gesprek wordt op een cassetrecorder opgenomen maar niemand komt te weten wat jij precies gezegd hebt. Dat noemen we een anoniem gesprek. Het gesprek wordt gehouden op een plaats op De Hondenberg die je zelf het prettigst vindt. De vragen hebben we met kinderen van De Hondenberg samen bedacht.

Als je mee doet krijg je aan het eind van het interview twee euro als beloning! Je ouders (of voogd) en je behandelcoördinator worden gevraagd of zij het ook goed vinden dat je mee doet. Die krijgen hierover ook een brief.

Omdat je toch liever thuis wilt wonen bij je ouders

Als je mee wilt doen moet je je opgeven. Vul dan samen met de groepsleiding onderstaande vragen in.

Ik heet:

Ik ben jaar

Ik zit op De Hondsborg in de volgende groep:

De plaats waar ik het liefst geïnterviewd wil worden is:

Namens de interviewers,

Fiet van Beek en Xavier Moonen

Bijlage 3: brief ouders / verzorgers

Diagnostiek en specialistische behandeling aan kinderen en jongeren met een verstandelijke beperking en bijkomende complexe gedragsproblematiek

Aan de ouder(s) / verzorger(s)

De Hondsborg
Postadres Postbus 10102
5060 GA Oisterwijk
Bezoekadres Hondsborg 5
5062 JT Oisterwijk
Telefoon (013) 52 32 828
Fax (013) 52 32 830
Internet **www.koraalgroep.nl**

Datum
18 september 2007

Briefnummer
07-89

Referentie
HvG/AvL

Doorkiesnummer
933

Betreft
Toestemming
interview

E-mail
info@dehondsborg.koraalgroep.nl

Geachte ouder of verzorger,

De Hondsborg wil graag de zorgverlening, observatie en behandeling voortdurend verbeteren. De ervaringen van de kinderen zelf zijn hierbij van groot belang. Er zijn diverse activiteiten gepland om de ervaringen van de kinderen zelf te horen. Een van deze projecten, die zal plaatsvinden, is het interviewen van kinderen tussen de 6 en 14 jaar die op De Hondsborg verblijven. Door de directie van de Hondsborg is hiervoor een zeer deskundig bureau benaderd, Bureau WESP.

Meer informatie over dit bureau vindt u op <http://www.wespweb.nl/www/frameset.htm>

De interviews zijn bedoeld om de mening van de kinderen te horen, ze zijn geen hulp of test. De interviews met de kinderen worden op een cassette recorder opgenomen maar anoniem verwerkt. Niemand van De Hondsborg komt te weten welk kind wat gezegd heeft. Naar aanleiding van de interviews brengt Bureau WESP een rapport uit dat het management van De Hondsborg kan gebruiken om daar waar nodig verbeteringen in de zorgverlening te realiseren.

Zowel u als uw kind als de behandelcoördinator worden gevraagd of zij er mee instemmen dat het kind geïnterviewd wordt.

Omdat je toch liever thuis wilt wonen bij je ouders

Alle kinderen van 6 tot 14 jaar worden zelfstandig benaderd en hen wordt toestemming gevraagd. Ze krijgen overigens twee euro als ze meedoen met het interview!

Wij verzoeken u om in te stemmen met deelname van uw kind aan het interview.

Als u nog vragen heeft kunt u mij altijd even bellen.

Met vriendelijke groet,

Drs. A.M. van Latum,
directeur De Hondsborg